

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Jaana Aalto-Setälä

Muotoilun avulla nuorille onnistumisen kokemuksia

Suunnitelma työpajatapahtumalle

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kulttuurituottaja AMK

Kulttuurituotanto

Opinnäytetyö

19.9.2018

Tekijä(t) Otsikko	Jaana Aalto-Setälä Muotoilun avulla nuorille onnistumisen kokemuksia
Sivumäärä Aika	49 sivua + 2 liitettä 5.9.2018
Tutkinto	Kulttuurituottaja AMK
Koulutusohjelma	Kulttuurituotannon koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	
Ohjaaja(t)	Lehtori Leena Björkqvist
Opinnäytetyön aiheena on saada nuorille onnistumisen kokemuksia muotoilun avulla. Opinnäytetyön tarkoituksena on keksiä suunnitelma työpajatapahtumalle, jossa yhdistyvät Muotoilun Skidiakatemian muotoiluprosessi, tulevaisuudensuuntaa kaipaavat nuoret, sekä sosiaalivastuulliset yritykset. Lisäksi opinnäytetyön tarkoituksena on ottaa selvää yritysten tahtotilasta osallistua mukaan tämän kaltaisiin tapahtumiin. Tutkimuksellinen viitekehys opinnäytetyössä muodostuu muotoilukasvatuksesta ja muotoiluprosessista, osallistamisteoriasta, sekä yritysten yhteiskunnallisen vastuun ulottuvuuksista. Viitekehys avaa Designmuseon ja muotoilualan järjestö Ornamon yhteishanketta, Muotoilun Skidiakatemiaa, josta lopullinen suunnitelma on jalostettu. Designmuseo ja Ornamo ovat opinnäytetyön tilaajat. Lähestymistapana opinnäytetyössä on konstrukttiivinen tutkimusote. Ideoita suunnitelmaan kerättiin ideointikeskustelulla ja ideointihaastattelulla. Suunnitelman kehittäminen sisälsi kolme vedosta, joista muodostui lopullinen suunnitelma työpajatapahtumalle. Yritysten tahtotilaa selvittäessä yrityksille tehtiin kysely internetissä. Tuloksena opinnäytetyössä kehittyi suunnitelma Luodaan mun tulevaisuus – nimiselle työpajatapahtumalle Designmuseoon. Työpajatapahtumassa yritykset osallistuvat pieninä versioina Designmuseon tiloihin ja nuoret kiertävät yrityksiä tehden heidän omaan tulevaisuuteen suuntaavia tehtäviä muotoilun menetelmin. Toisena tuloksena selvittäessä yrityksen tahtotilaa kiteytyi, että suurin osa yrityksistä ei tiedä nuorison syrjäytymisen tämän hetkistä tilaa, mutta ovat tietoisia, että yrityksillä on sosiaalinen vastuu. Yritykset osallistuisivat enemmän näyttelymalliseen tapahtumaan ja eniten kierrätysmateriaalien lahjoituksilla tapahtuman toteutusta varten, sekä edustamaan pienoiversioina tapahtumassa. Yritysten mielestä yhden päivän tapahtuma riittää ajallisesti sekä nuoren, että yrityksen tutustua toisiinsa ja innostua toisistaan. Lisäksi tapahtumalle toivottiin jatkoa. Opinnäytetyön aihe ja lopullinen suunnitelma työpajatapahtumasta ovat hyödyksi kulttuurituottajan työssä. Kulttuurituottaja on henkilö, jolta löytyy osaamista yhdistämään yritysmaailma, muotoiluprosessi ja nuorten hyvinvointi tapahtuman muodossa.	
Avainsanat	Nuorison syrjäytyminen, muotoilukasvatus, muotoiluprosessi, työpajatapahtuma, yritysvastuu, onnistuminen

Author(s) Title	Jaana Aalto-Setälä
Number of Pages Date	49 pages + 2 appendices 5.9.2018
Degree	Bachelor of Culture and Arts
Degree programme	Cultural Management
Specialisation option	
Instructor(s)	Lecturer Leena Björkqvist
The subject of the bachelor's thesis is to give young people the experience of success through design processes. The purpose of the thesis is to come up with a plan for a workshop event, that combines the design process of the Design Academy for Kids, young people without future ambitions, and socially responsible companies. In addition, the purpose of the thesis is to clarify the willingness of companies to participate in such events. The research reference framework in the thesis consists of design education and the design process, theory of participation, and the dimensions of corporate social responsibility. The framework will also open the methodologies of the Design Academy for Kids, which is a joint project of the Design Museum and the Design Organization Ornamo, who both are also this thesis' commissionaires. The approach to this thesis is a constructive research thread. Ideas for the plan were gathered through an idea discussion and an idea interview. The development of the plan contained three stages, after which the final plan for the workshop event formed. When attempting to pursue companies, a survey was conducted on the Internet. The first result of this thesis is a plan of a workshop event Let's Design My Future at the Design Museum. In the workshop, companies participate as small versions at the Design Museum and young people go around companies by making future-oriented tasks with design methods. As a second result, the survey for the companies revealed, that Most companies do not know the current state of alienation of young people but are aware that companies have social responsibility. Companies would rather participate in an exhibition-based event and would mostly donate recycled materials for the event, as well as represent themselves as a mini-versions. One day is enough for the event, companies think. The topic of the bachelor's thesis and the final plan of the workshop event are both useful for the cultural producer's field of work. Cultural producer has the skills to combine business companies, design methodology and wellness of the youth in the form of an event.	
Keywords	Youth alienation, design education, design process, workshop event, corporate social responsibility, success

Sisällysluettelo

1	Johdanto	2
2	Taustaa nuorison syrjäytyneisyyden tilasta	3
2.1	Nuorison syrjäytymisen rakenteelliset syyt ja yhteiskunnalliset ongelmat	3
2.2	Miltä nuoresta itsestään tuntuu? – Nuoren syrjäytyneisyyden syvät syyt	4
3	Teoreettinen viitekehys	6
3.1	Muotoilukasvatus ja muotoiluprosessi	6
3.2	Osallisuus syrjäytymisen vastavoimana	10
3.3	Yritysten yhteiskunnallinen vastuu	11
4	Tutkimuskysymykset	14
5	Lähestymistapana konstruktivinen tutkimus	15
6	Ideointipohjaa työpajatapahtuman mallinnukselle	16
6.1	Ideointityöpajana ryhmäkeskustelu kulttuurituottajien kesken	16
6.2	Kahden nuoren miehen ideointihaastattelu	18
6.3	Kaikki ideat kerättyinä yhteen, ja niiden lyhyt analysointi	19
7	Tapahtuman konseptoinnin vaiheet ja lopullinen työpajatapahtuma	22
7.1	Ensimmäinen vedos: "Suunnitellaan mut!"	23
7.2	Toinen vedos: "Suunnitellaan mun tulevaisuus"	26
7.3	Vaihtoehtoinen vedos: "Luodaan mun tulevaisuus"	28
7.4	Lopullinen suunnitelma työpajatapahtuman mallinnuksesta	31
8	Yritysten tahtotilan selvittäminen	35
9	Pohdinta ja jatkosuunnitelmat	39
9.1	Pohdinta <i>Luodaan mun tulevaisuus</i> -työpajatapahtuman suunnitelmasta	40
9.2	Pohdinta yritysten tahtotilasta	43
9.3	Jatkosuunnitelmat	44
9.4	Lopuksi	45
	Lähteet	47
	Liite 1. Ideointiprosessi (osallistujat ja haastattelukysymykset)	1
	Liite 2. Kysely	2

1 Johdanto

Nuorison syrjäytyminen on muodostunut vakavaksi ongelmaksi Suomessa ja muualla maailmassa. Nuorten syrjäytymistä vastaan taisteleva Me-Säätiö on kerännyt saamaansa tietokantaa yhteen, ja selvittänyt Suomessa olevan yli 65 000 syrjäytynyttä nuorta tällä hetkellä (Me-säätiö 2017).

Tämän opinnäytetyön aiheena on olla mukana kehittämässä toimintamalleja nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kehittää suunnitelma työpajatapahtumasta, jossa noudatellaan Designmuseon ja Ornamon yhteishankkeen, Muotoilun Skidiakatemia muotoiluprosessia, ja jonne osallistuu sekä nuoria, jotka kaipaavat suuntaa tulevaisuuteensa, että yrityksiä, jotka haluavat auttaa nuoria antamaan heille onnistumisen kokemuksia. Muotoilun Skidiakatemia on iltapäiväkerho, jossa alakoululaiset kehittävät esimerkiksi oppimisympäristöään muotoilun keinoin.

Tämä opinnäytetyö taustoittaa nuorison syrjäytyneisyyden tilaa Suomessa ja nuorison omia syitä heidän syrjäytymiselleen. Teoreettinen viitekehys käsittelee muotoilukasvatuksen ominaisuuksia ja mitä hyötyä muotoiluprosessista on sen tekijälle. Viitekehyksessä puhutaan osallisuudesta, joka toimii vastavoimana syrjäytymisen tunteelle. Viitekehyksessä kerrotaan myös yritys vastuun ulottuvuuksista ja siitä, mitä yritys voi hyötyä mahdollisesta osallistumisesta liiketoimintansa ulkopuolella tapahtuvaan toimintaan. Osa tämän opinnäytetyön ideasta on saanut alkunsa omien opintojeni innovaatioprojektikurssista, johon myös viitekehyksessä viitataan.

Lähestyn tutkittavaa aihettani konstruktiiivisella tutkimusotteella. Konstruktiiivinen tutkimusote on innovatiivisia konstruktioita tuottava metodologia, jolla pyritään ratkaisemaan reaali maailman ongelmia. Kehittämällä konstruktion, joka poikkeaa kaikesta jo olemassa olevasta, luodaan jotain aivan uutta: uudenlaiset konstruktiot itsessään kehittävät uutta todellisuutta (Lukka 2014.) Olen tässä opinnäytetyössä ensin ideoinut kollektiivisesti, mitä työpajatapahtuma sisältää. Sen jälkeen olen yhteisöllisesti kehitellyt lopullista suunnitelmaa kolmena eri vedoksena ennen lopulliseen suunnitelmaan päättymistä. Samalla kysyin yrityksiltä heidän tahtotilaansa osallistua mukaan tämän kaltaisiin työpajatapahtumiin.

Museomaailma ja muotoilukasvatus ovat kulttuurituottajalle ominta kenttää. Lisäksi kulttuurituottaja on oikea henkilö auttamaan nuorta tunnistamaan omia kykyjään, vakuuttamaan yrityksiä mukaan tärkeisiin ”talkoisiin” ja saamaan muotoilulähtöisen ajattelutavan lopulta mahdollisesti jopa osaksi opetussuunnitelmaa. Kulttuurituottaja osaa hallita prosesseja, kulttuurituottaja kohtaa työssään päivittäin uusia ihmisiä, hän tunnistaa ihmisten piilossa olevia kykyjä ja taitoja, ja kulttuurituottaja tuo työhön kuin työhön mukaansa luovuutta. Uskon, että kulttuurituottajan osaaminen on vastaus nuorison syrjäytymisen ehkäisemiseen ja näiden kolmen tekijän luovaan yhdistämiseen.

Pyrin tällä opinnäytetyöllä ensisijaisesti aidosti etsimään ratkaisuja, millä tavalla nuoret Suomessa saisivat enemmän onnistumisen kokemuksia ja sitä kautta uskoa itseensä tulevaisuuden tekijöinä yhteiskunnassa. Pyrin tällä opinnäytetyöllä myös näyttämään omaa kykyäni ideoida uutta ja hallita kehittelyprosessia, ja toivon näistä olevan hyötyä muillekin kulttuurituottajille. Toivoisin tämän opinnäytetyöni myös olevan jatkumoa trendille, jossa tietoinen ja sosiaalinen yrittäjyys on nousussa.

En ole itse ollut syrjäytynyt tai syrjäytymisvaarassa ollut nuori, mutta minulta on puuttunut suunta elämässäni. Olen ajatellut minusta olevan mihin vain, mutta mahdollisuudet erikoiseen tekemiseen ja yritysmaailmaan sisään pääsemiseen ovat ennen nykyisiä opintojani olleet rajalliset. Olisin itse nuorempana lähtenyt mukaan hankkeeseen, jossa nuoret tutustuvat mielenkiintoisella tavalla yrityksiin. Tämä opinnäytetyö pyrkii löytämään ainakin yhden vaihtoehdon omasta menneestäni kumpuavalle, ja monen tämän päivän nuoren, ongelmalle.

2 Taustaa nuorison syrjäytyneisyyden tilasta

2.1 Nuorison syrjäytymisen rakenteelliset syyt ja yhteiskunnalliset ongelmat

Syrjäytymisen käsite omaksuttiin suomalaisen sosiaalipoliittiseen keskusteluun 1970-1980-luvulla. Yksilön syrjäytyminen yhteiskunnasta on laajasti ymmärrettynä hänelle kasautuvista erityyppisistä hyvinvointipuutteista (Ek, Saari, Viinamäki, Sovio & Järvelin 2004, 16.) Syrjäytymiseen on liitetty huono-osaisuutta, pienituloisuutta, epävakaa työraa, huonon asuinalueen korkea rikollisuutta tai perheen hajoamista, sekä näiden tekijöiden epäsuotuisia yhdistelmiä (Eduskunnan tarkistusvalionkunnan julkaisu 2013, 56). Harvoin nuorten huono-osaisuus on kasautunut niin vakavasti, että kaikki edellä mainitut

tekijät toteutuvat yhdellä nuorella, joten on parempi puhua nuorten syrjäytymisriskistä (Ek ym. 2004, 20).

Nuorison syrjäytymisestä käytävässä keskustelussa käy usein ilmi, että syrjäytymisriskissä yhdistyy ammattiin johtavasta koulutuksesta putoaminen ja siitä seuraava työttömyys (Eduskunnan julkaisu 2013, 243). Pohjoismaissa kaikilla on rakenteellisesti tasavertaiset mahdollisuudet edetä koulutukseen, mutta korkeasti koulutettujen vanhempien lapsilla on usein parempi koulumenestys kuin kouluttamattomien lasten vanhemmilla (Kivinen & Rinne 1995).

Palkkatyötä korostavissa yhteiskunnissa suurimmat syyt yksilön syrjäytymiseen johtuvat syrjäytymisestä työmarkkinoilta (Ek ym. 2004, 18). Työttömyys on usein luonnollinen ja jopa välttämätön osa nuoren kehityskulkua, mutta nuorisotyöttömyys on silti riski, jos se on jatkuvaa (Malmberg-Heimonen, Siurala & Wrede-Jäntti 2003, 21-23).

Kouluttamattomuuden ja työttömyyden lisäksi syrjäytymisriskiä lisäävät erilaiset terveydelliset haitat, kuten psyykkiset ja perinnölliset sairaudet. Hannu Rintanen on tutkinut (2000) kutsuntaikäisten nuorten miesten elämänpolkua, ja hänen tuloksissaan esiin nousi ryhmä, joita voi kutsua selvästi syrjäytymisvaarassa olevaksi. Heidän syrjäytymisriskin taustatekijöiksi ilmeni muun muassa pitkäaikaissairaudet, kouluhäiriöt ja muu ongelmakäyttäytyminen. Lisäksi Rintanen löysi jo varhaislapsuudessa esiintyviä tunnusmerkkejä, kuten isän nuoren iän ja alhaisen sosiaalisen aseman, perheen suuren koon, avioerojen ja muiden varhaislapsuuden perhehankaluuksien indikoivan syrjäytymisriskiä (Rintanen 2000, 196.) Toisin sanoen nuoren riski syrjäytyä on monesta erilaisesta yhteiskunnallisesta tekijästä kiinni, ja usein monen tekijän kasaantuminen aiheuttaa nuorelle itselleen syrjäytymisriskiä.

2.2 Miltä nuoresta itsestään tuntuu? – Nuoren syrjäytyneisyyden syvät syyt

Nuorisobarometrin erillisnäytteessä todetaan, että työn ja koulutuksen ulkopuolisuutta pidetään usein syrjäytyneisyyden määritelmänä, mutta nuorten omaa kokemusta omasta syrjäytymisestään ei aiemmin juuri ole selvitetty (Gretschel & Myllyniemi 2017, 32). Rakenteellisesti ja yhteiskunnallisesti syrjäytymistä määritellään usein palkkatyön ja koulutuksen ulkopuolisuutena. Gretschelin ja Myllyniemen selvityksessä he olivat kysyneet nuorilta, kuinka syrjäytyneeksi he kokivat itsensä ja saivat sitä kautta selville, mistä syistä he itse kokevat syrjäytyneiden syrjäytyvän (2017, 32-35.)

Ystävien puutteen ja yksinäisyyden koettiin olevan suurin syy nuorten syrjäytymiseen. Työn tai koulutuksen puute eivät siis nuorten omissa näkemyksissä nouse syrjäytymisyyden kärkeen, vaan syrjäytyminen on nuorten mielestä ennen kaikkea ulosjäämistä sosiaalisesta elämästä (Gretschel & Myllyniemi 2017, 32-35.) Yksinäisyyden tunne kasvaa noin 20 vuoden iässä, jolloin nuori muuttaa pois lapsuudenkodistaan. Tätä tukee Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen raportti, jonka mukaan hyvinvointia luodaan arjessa ja perheen sisällä (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012, 41.) Monissa tutkimuksissa, kuten THL:n selvityksessä, vanhempien sosiaalinen asema, terveys ja hyvinvointi heijastuvat lapseen ja myöhemmin nuoren kehitykseen ja mahdolliseen syrjäytymiseen. Toisaalta avoimen lapsuudenkodin on koettu olevan voimakkaassa yhteydessä nuoren vahvempaan sosiaaliseen luottamukseen. Nuoret, jotka ovat saaneet vanhemmiltaan myönteistä palautetta tai puhuneet vanhempiensa kanssa iloistaan ja suruistaan, ovat kautta linjan elämäänsä ja sen eri osa-alueisiin selvästi tyytyväisempiä kuin vähemmän keskustelemissa perheissä kasvaneet (THL 2012, 41.)

Nuorisobarometrin tutkimuksessa käy myös ilmi, ettei moni syrjäytynyt nuori välitä enää mistään. Heidän kiinnostuksensa oman elämänsä vaikuttamismahdollisuuksiin, kuten esimerkiksi politiikkaan tai äänestämiseen yleisesti on heikkoa (Gretschel & Myllyniemi 2017, 25-29.) Me-säätiö yhdessä Ohjaamojen kanssa syvähaastattelivat sataa 16–29-vuotiasta nuorta tavoitteenaan kehittämää nuorten psykososiaalisia palveluita kysymällä heiltä itseltään, minkälainen apu toimisi parhaiten, jotta he pääsisivät elämässään eteenpäin (Björklund, Nord & Tarvainen 2018.) Tutkimuksessa kävi muun muassa ilmi, että liian monella nuorella on oman elämänsä suunta hukassa. Moni nuori toivoisi ohjaavia, välittäviä ja kannustavia aikuisia tulevaisuuden suunnittelussa. Nuoret kertoivat tutkimuksessa, että tämän kaltaista ohjausta on tavattoman vähän, sitä tarjotaan liian myöhään ja vähäiseksi jäänyt opastus tuntuu olevan vain oppilaanohjaajien varassa. Konkreettisesti nuoret toivoivat eräänlaisia ”tulevaisuusklinikoita” tai ”navigointileirejä”, joissa nuorten omia vahvuuksia ja kykyjä tunnistettaisiin, ja heitä kannustettaisiin ongelmakeskeisyyden sijaan (Björklund ym. 2018, 12-13.)

3 Teoreettinen viitekehys

Teoreettisella viitekehyksellä esimerkiksi opinnäytetöissä on tarkoitus osoittaa, mihin teoreettiseen keskusteluun opinnäytetyöllä osallistutaan ja mihin se luo uutta tietoa (Ojala, Moilanen & Ritalahti 2015, s. 19).

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää Muotoilun Skidiakatemiasta uuden työpajatapahtuman suunnitelma, sekä selvittää luovien alojen yritysten tahtotilaa osallistua mukaan tämän tyyppisiin hankkeisiin. Ensimmäinen viitekehys tässä opinnäytetyössä on muotoilukasvatus ja sen sisältämät teoriat muotoiluprosessien käytön tärkeydestä. Muotoilukasvatuksessa ”kasvatettava” saa onnistumisen kokemuksia ja innokkuutta luoda uutta, jota myös uuden mallinnuksen suunnitelmassa pyritään ottamaan huomioon. Osallisuusteoria tarkastelee osallisuuden vaikutuksia, osallisuusmittareita, ja saako esimerkiksi mahdollistamisen kautta tapahtuma houkuttelevammaksi nuoren osallistua siihen mukaan. Lopuksi tämä opinnäytetyö tarkastelee yritysten yhteiskunnallista vastuuta, joka liitetään usein ympäristöön tai talouteen, mutta sillä on myös sosiaalinen ulottuvuus. Tämä opinnäytetyö eroaa muista siten, että se kysyy yrityksiltä, että löytyykö heiltä resursseja ja intoa lähteä mukaan tämän kaltaisiin hankkeisiin tai tapahtumiin. Yritysten hyötyjä tämän kaltaisista hankkeista selventävät Minno-innovaatioprojektista saadut tulokset.

3.1 Muotoilukasvatus ja muotoiluprosessi

Muotoilukasvatus oli vielä uusi asia suomalaisessa koulutusjärjestelmässä tämän vuosituhannen taitteessa. Siihen aikaan ei vielä ollut yhtenäistä käsitystä muotoilun opetuksen kokonaisuudesta, eli mitä sen tulisi sisältää. Selkeät sisällöt ja tavoitteet puuttuivat (Vira & Ikonen 2004, s. 7.) Valtioneuvosto kiinnitti huomiota muotoilukasvatuksen tärkeyteen vuonna 1999, jolloin neuvosto teki periaatepäätöksen *Muotoilu 2005!* -ohjelmalla, jonka tarkoituksena oli saada muotoilukasvatus osaksi yleissivistävää perusopetusta. Tuohon aikaan ensimmäiset muotoilukasvatuksen opetussuunnitelmakokeilut painottuivat muotoilun peruskursseihin, joissa painotettiin oppilaiden omatoimista asioiden tutkimista (Vira & Ikonen 2004, 99-100.)

2000-luvun alussa muotoilukasvatus yhdistettiin myös konkreettisten, eli aineellisten esineiden suunnitteluun. Muotoilu on kuitenkin kokonaisvaltaisempaa. (Kenttälä, 2009.) Hyödyntämällä esimerkiksi muotoiluprosessia, muotoilukasvatus kehittää ympäristönluokitaitoa (Muotoilukasvatus.info 2017). Muotoiluprosessissa muotoilija havainnoi, tutkii,

suunnittelee ja kehittää aiemmin suunnittelemaansa työtä. (Euro ym. 2017). Muotoilukasvatuksessa tekemällä ja kokeilemalla opitaan erilaisia työtapoja, sekä ideoiden kehittämisen välineitä kaikkeen oppimiseen. Muotoilukasvatus kannustaa itsenäiseen ja rohkeaan ajatteluun, ajatusten vaihtoon ja virheiden hyödyntämiseen. Muotoilukasvatus kehittää myös ryhmätyöskentely- ja ilmaisutaitoja. Muotoiluoppimisessa innostetaan oppijaa, ohjaajaa ja opettajaa kokeiluihin, aloitteellisuuteen, näkökulman vaihtoon ja omien ideoiden jakamiseen (Muotoilukasvatus.info 2017.)

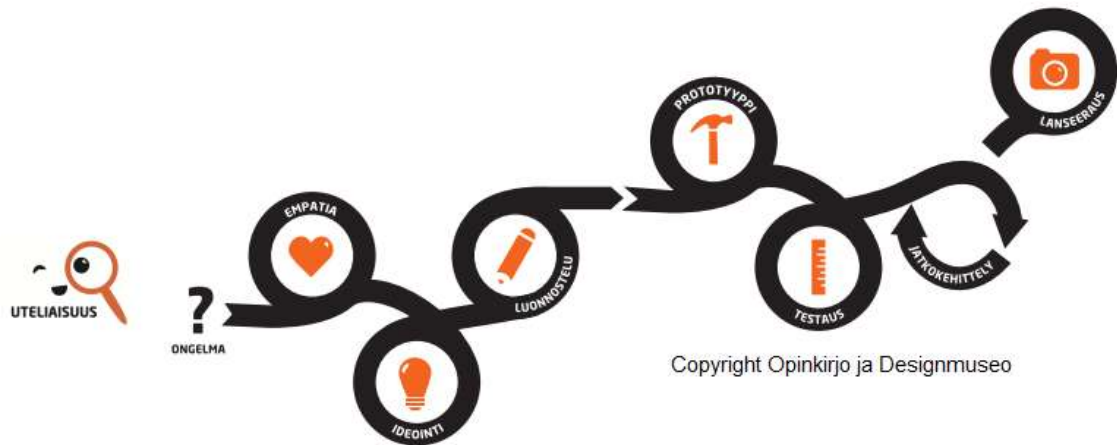
Muotoiluosaaminen on osa tulevaisuuden työelämätaitoja. Kun muotoilukasvatuksessa onnistutaan nuoren kohdalla jo varhaisella iällä, vanhemmiten hänelle on kehittynyt yhteistyötaitoja, ongelmanratkaisukykyä, muuntautumiskykyä, oma-aloitteisuutta, yritteliäisyyttä, tiedonhakutaitoja, sekä uteliaisuutta ja mielikuvitusta (Kenttälä 2009.)

Palvelumuotoilua pidetään yleisesti aineellisen suunnittelun välineenä, mutta sen avulla voidaan myös suunnitella tekoja esimerkiksi koulukiusaamista vastaan. Palvelumuotoilu soveltuu moneen eri osa-alueeseen suunnitteluprosessina. Palvelumuotoilussa lopullisen tuotteen käyttäjä on keskiössä, ja prosessi sisältää lopputuotteen kehittämistä yhdessä lopullisen käyttäjän kanssa (Ojala ym. 2015, 38).

Suomalaisen muotoilun valtakunnallinen erikoismuseo Designmuseum ja Teollisuustaitteen Liitto Ornamo ovat yhdessä kehittäneet Muotoilun Skidiakatemia -nimisen iltapäiväkerhopilotoinnin. Skidiakatemia on osa Helsingin Kulttuurikeskuksen tukemaa Muotoilukasvatus kouluihin hanketta, jonka tarkoituksena on tuoda muotoilukasvatuksen opetuskokonaisuuksia kouluihin (Euro ym. 2017, 71.) Muotoilun Skidiakatemiassa muotoiluajattelu tuodaan osaksi koulun toimintaa ja oppilaiden oppimista, ja sen ajatuksena on myös antaa opettajille uusia opetusmetodeja. Marjo Kenttälä kertoo Matka palvelumuotoiluun -oppaassa, että muotoilukasvatuksen ideana on antaa oppilaille välineitä kohdata muuttuva maailma ja tulevaisuuden työelämä. Kenttälän mukaan yhä useammassa ammatissa tarvitaan muun muassa kekseliäisyyttä, kokeilua ja kiteyttämistä, joihin muotoilukasvatus antaa laaja-alaisia osaamisen taitoja. Kenttälä rohkaisee puheenvuorossaan oppilaita hyödyntämään muotoiluajattelua aina kohdatessaan ongelmia (Euro ym. 2017, 6.)

Muotoilun Skidiakatemiassa, kuten muissa palvelumuotoilun poluissa, palveluja muotoilaan kontaktipisteiden avulla. Kontaktipisteet ovat palvelun aikana tapahtuvia palvelutuokioita. Kouluympäristössä ne ovat esimerkiksi koulun ruokaloita (fyysiset tilat), astioita

(esineitä), ruokajonoja astioiden palautuspisteitä (prosesseja) ja ihmisiä, kuten keittäjiä, opettajia tai oppilaita (Euro ym. 2017, 10.) Näitä kontaktipisteitä lähdetään kehittämään yhdessä palvelupolun kokijoiden, Skidiakatemia tapauksessa oppilaiden kanssa. Muotoilun Skidiakatemia jäljentelee muotoiluprosessin kaavaa (kuvio 1).

Kuvio 1. Muotoilun Skidiakatemia palvelumuotoiluprosessi (© Aino Kiviranta)

Muotoiluprosessissa (kuvio 1) ensin herätetään uteliaisuus, jossa otetaan selvää ja tutkitaan ympärillä tapahtuvia asioita ja löydetään ratkaistava ongelma. Empatian avulla eläydytään myötätuntoisesti ongelman ymmärtämiseen, ja yleensä empatiavaiheessa käytetään havainnointia ja haastattelua. Sen jälkeen herätetään keksijän aivot ideoinnilla. Luonnosteluvaihe on ideoiden jalostamista konsepteiksi. Luonnosteluvaiheessa mielenkiintoisena työkaluna käytetään esimerkiksi tapahtumapolkua, jossa konkreettisesti uudelle idealle rakennetaan visuaalinen polku, jossa seurataan palvelun kulku alusta loppuun. Prototyypivaiheessa selviää suunnitelman käytännön toimiminen. Testausvaiheessa kaikki käyttäjät pyydetään testaamaan uutta ideaa reaaliympäristössä. Idea voidaan vielä tässä vaiheessa jatkokehittää ennen sen lanseeraamista. Lanseerauksessa on Muotoilun Skidiakatemiassa tärkeää saada positiivista palautetta (mukailen Euro ym. 2017.)

Mitä hyötyä juuri Muotoilun Skidiakatemia muotoiluprosessillaan ja muotoiluajattelullaan antaa lapselle ja nuorelle? Sen kattoideana on kehittää lapsen ja nuoren osaamisen taitoja, kuten osallistaa, onnistua ja kasvattaa vastuuta, sekä mielikuvitusta.

Muotoilun Skidiakatemia menetelmiä ei voi harjoittaa yksin, joten ensimmäisenä prosessissa tulee esiin osallistaminen. Harjoituksia ja menetelmiä tehdään yhdessä toisten

kanssa, sillä tavoitteena muotoiluprosessissa on löytää yhteinen sävel tiimityön tuloksena (Euro ym. 2017, 13). Muotoiluprosessi poikkeaa arjesta. Luokkatovereista voi löytää jokaisessa vaiheessa uusia piirteitä ja siten nuori voi saada uusia yllättäviä ystäviä. Yhteisöllisyys tulee ikään kuin silmänkääntötempuna.

Skidiakatemian muotoiluajattelu antaa lapselle tai nuorelle välineitä ongelmanratkaisuun ja epäonnistumisten kautta seuraa myös onnistumisia. Onnistumisen kokemus kasvattaa itseluottamusta, jota tarvitaan aina. Se antaa tilaa valmiiksi saamisen kokemukseen ja oppimisen iloon.

Muotoiluajattelun prosessi auttaa myös omaan ajatteluun ja omien luovien ideoiden synnyttämiseen. Se innostaa lapsia ja nuoria idearikkaiksi, kekseliäiksi, uteliaiksi ja luoviksi. Luovuus ei välttämättä tarkoita hyviä kädentaitoja tai piirtämistä tai maalaamista. Tämän päivän työelämässä tarvitaan entistä enemmän luovia ongelmanratkaisutaitoja ja luovuudella voidaan myös välttää tukalia tilanteita. Lisäksi Skidiakatemian muotoiluprosessissa lapsi tai nuori saa vastuuta. Työskentelyn aikana opitaan vaikuttamisen mahdollisuuksia. Kun lapsi tai nuori on aidosti kehittäjän roolissa, niin hän pääsee näkemään, miten asiat oikeasti toimivat, hän oppii tuomaan ryhmän yhteisiä näkemyksiä esille tai esimerkiksi neuvottelemaan rehtorin ja opettajien kanssa prosessissa ilmenneistä tarpeista ja toteutuksesta (Euro ym. 2017, 11). Vastuun ottaminen jo nuorella iällä kasvattaa vahvaksi päättäjäksi vanhemmalla iällä.

Esimerkkinä kyseisestä toiminnasta Pekka Toivanen ja Muotohiomo toteuttivat Vantaan Martinlaakson koulussa Kouluruoka Rokkaa -palvelumuotoiluhankkeen, jonka tarkoituksena oli kehittää koulun ruokalaa ja ruokailuprosessia. Hankkeessa palvelumuotoilua tehtiin alusta loppuun koulun tiloissa ja oppilaiden kesken, eikä muotoilutoimistossa. Toimisto rakennettiin koulun ruokalan kulmaan ja oppilaat osallistuivat itse ruokalan ja ruokalan toimintojen kehittämiseen. Oppilaiden ongelmiksi kouluruokalassa oli liika meluisuus, liika jonottaminen, ja toiveina pyydettiin erilaisia ruokaideoita ja mukavampia tuoleja. Oppilaat videoivat ja haastattelivat kaikkia ruokalan kävijöitä, ja yhdessä Muotohiomon kanssa näistä syntyi iso kartta. Lopputuloksena tuoleja muotoiltiin, valaistusta pehmennettiin, ruoan kierrätystä ja ruokailun sujuvuutta kehitettiin. Palvelumuotoilupajan tuloksena ruokalaan tuli opasteita ja uusi visuaalinen ilme muuttui. Ruokalistoja varten oli maistiaisja meluisuutta vähennettiin taustamusiikilla, jonka soittolistat laativat oppilaat itse (Euro ym. 2017, 19-20.)

Tärkeintä Kouluruoka rokkaa! -hankkeessa oli yhteisöllisyyden tunne, joka syntyi innostuneiden oppilaiden työstä. Kun kouluympäristöön pystyi itse vaikuttamaan ja kehittämään sitä paremmaksi, niin koululaiset kokivat sen tärkeäksi.

3.2 Osallisuus syrjäytymisen vastavoimana

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen verkkosivujen mukaan osallisuuden kokeminen ja sosiaaliset verkostot toimivat suojaavina tekijöinä hyvinvointivajeita ja syrjäytymistä vastaan (THL 2017). Tavanomaisesti osallisuus on ihmisen tunnetta olla osallisena jossakin yhteisössä, esimerkiksi opiskelun, työn, harrastus- tai järjestötoiminnan kautta. Näissä yhteisöissä osallisuus on arvostusta, tasavertaisuutta ja luottamusta, ja mahdollisuutta vaikuttaa yhteisön asioihin (THL 2017.) Osallisuus auttaa myös oman vastuun ottamista asioista ja niiden seurauksista.

Osallisuudessa on kysymys kuulumisesta johonkin. Osallisuus rinnastetaan usein osallistamiseen, joka viittaa sosiaaliseen, toiminnalliseen ja kansalaisosallistumiseen vaikutukseen. Sosiaalisessa toiminnassa on mukana useita ihmisiä, ja toiminnallisuus puolestaan liittyy siihen, että osallistuminen on lähtökohtaisesti aktiivista toimintaa. Kolmas ulottuvuus, kansalaisosallistuminen, kuvaa sitä, että osallistuminen nähdään mahdollisuutena yhteisten asioiden hoitamiseen osallistumiselle (Jelli 2017.)

Parhaimmillaan osallisuus vahvistaa omia voimavaroja. Tutkija Anna-Maija Isola on yhdessä työryhmänsä kanssa tutkineet, mitä osallisuus on ja rakentaneet tietokannallaan osallisuuden viitekehysten rakennetta (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017). Työryhmän mukaan osallisuutta voidaan pitää hyvinvoinnin lähteenä ja oman elämän merkityksellisyyttä lisäävänä toimintana (Isola ym. 2017, 5). Isola työryhmineen jakaa hyvinvoinnin lähteet aineellisiin ja aineettomiin lähteisiin. Aineellisina lähteinä mainitaan muun muassa asuminen, toimeentulo, koulutus tai harrastustarvikkeet ja aineettomiin luottamuksen, luovuuden ja turvan. Anna-Maija Isola kysyy, että millainen toiminta lisää heikommassa asemassa olevien osallisuutta yhteiskuntaan tai muuhun toimintaan. He lähtivät ratkomaan osallisuuden palasia, jotka ovat osallisuuden edistäviä keinoja. Tutkimuksen tuloksena syntyi osallisuustyön mittarit, joilla voidaan tehdä kaikkea, missä luodaan ja jaetaan yhteiskuntaryhmän ylittävää arvoa ja hyvinvointia (Isola ym. 2017.)

Miten Isola työryhmineen mittasivat osallisuutta? Ensin he rinnastivat osallisuuden kehittymisen huono-osaisuuden kehittymisen indikaattorilla, jossa huono-osaisuutta tarkasteltiin ”yksilön kokemana, kielteisinä seurauksina ympäristölle ja kustannuksina yhteiskunnalle” (Isola ym. 2017, 53). Näitä kompetensseja vertaamalla työryhmä kehitti kymmenen kysymyksen patteriston, jolla esimerkiksi kunta voi kysyä kuntalaisiltaan heidän motivaatiotaan osallisuuteen kunnan päätöksissä ja toiminnassa. Kysymysten tarkoituksena oli selvittää, tunteeko vastaaja itsensä tarpeelliseksi, tavoitteelliseksi, luotettavaksi tai merkitykselliseksi, ja että kokeeko hän saavansa tarvittaessa apua ja vaikuttamaan omiin, sekä yhteisön asioihin (Isola ym. 2017, 54-55.) Luottamuksesta kysyttäessä myös tässä tutkimuksessa kävi ilmi, että erityisesti nuoret vastaajat puhuivat useaan otteeseen kokemastaan luottamuspulasta (Isola ym. 2017, 54).

Osallisuutta ja osallistamista on myös kritisoitu. Aalto-yliopiston tutkija ja start-up -yrittäjä Antti Poikola kertoo kirjoittamassaan verkkokirjoituksessaan, että hän kokee osallisuuden ja osallistamisen negatiivisena yhdensuuntaisena ilmiönä. Poikolan mallissa esimerkiksi kuntalaiset eivät ole kiinnostuneita osallistumaan kuntansa asioihin, mutta hallinnon suunnasta kuntalaisia aktivoidaan ylhäältä alaspäin. Hän käyttää osallistamisen sijaan laajempaa käsitettä ”mahdollistaminen”, sillä mahdollistaja ei määrittele syntyvän toiminnan sisältöä niin paljoa, kuin osallistaminen. Antti Poikola mainitsee esimerkkinä kunnan uuden kaavoituksen suunnittelua, johon halutaan ottaa kuntalaisia mukaan. ”Osallistaja” saattaa perustaa työryhmän tai kyselyn, jonka avulla saadaan ideoita aikaiseksi. ”Mahdollistava” kaavoittaja saattaisi esimerkiksi tarjota tietoa suunnittelutyöstä verkon kautta, tai ”avaamalla viraston ala-aula kaupunkisuunnittelusta kiinnostuneiden kansalaisten tapaamispaikaksi” (Poikola 2010.)

3.3 Yritysten yhteiskunnallinen vastuu

Kokoomuspuolueen entinen valtiovarainministeri Iiro Viinanen on huolissaan nuorten työllistymistilanteesta Helsingin Sanomien kirjoituksessaan (Viinanen 2017). Hänen mielestään nuoret eivät pääse normaalin elämän alkuun yhteiskunnallisten tukien tai muiden kokeiltujen toimenpiteiden turvin. Hän ehdottaa, että yritykset ottaisivat kunniatehtäväkseen työllistää syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Viinanen laskee, että ”jos 10–100 työntekijää työllistävistä yrityksistä joka viides, ja kaikki yli sadan työntekijän yritykset kokisivat tämän yhteisvastuun osallistumisen arvoiseksi, melkoinen työvoimareservi olisi käytettävissä” (Viinanen 2017.) Viinanen lisää, että hanke ei olisi taloudellisesti mittava yritykselle, mutta yritys tekisi kyseisellä teollaan suuren yhteiskunnallisen hyvän teon.

Yhteiskuntavastuu (englanniksi social responsibility) on kestävän kehityksen periaatteiden ja päämäärien huomioimista ja toteuttamista yritystoiminnassa. Yritysten yhteiskuntavastuulla tarkoitetaan kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa (YK-liitto.) Yhteiskuntavastuu yhdistetään usein myös nimityksiin yritysvastuu, vastuullinen liiketoiminta tai esimerkiksi kestävä liiketoiminta.

Yritysten yhteiskuntavastuu on tyypillisesti yritysten vastuullisia tekoja ympäristötekojoidensa hyväksi. Yritysvastuu voidaan jakaa ympäristöasioiden lisäksi myös taloudelliseen ja sosiaaliseen vastuuseen. Vihreiden entinen kansanedustaja ja tietokirjailija Erkki Pulliainen (2008, 4) kertoo, että yritykset teettävät ulkopuolisilla asiantuntijoilla toimintaympäristöanalyysyjä ”peste”-testien avulla. Peste-analyysissä selvitetään yrityksen suhdetta poliittiseen, ekonomiseen, sosiaaliseen, teknologiseen ja ekologiseen ympäristöön. Sosiaalisen ympäristön yhteiskuntavastuullisuus on myös Pulliaisen mukaan ollut perinteisesti julkisella puolella, eli valtiolla ja kunnilla. Pulliainen mainitsee tosin, että entisen pääministerin Matti Vanhasen toisella hallituskaudella toivottiin selkeyttä suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan vastuullisuuteen, jolla tarkoitettiin myös markkinatalouden omavastuuta (2008, 40-41). Sosiaalipolitiikkaa haluttiin kohdentaa, ja pohjoismainen, institutionaalinen hyvinvointimalli oli tarkoitus siirtää markkinatalouden puolelle. Tosin kiristyvä, globaali kilpailu saattaa ajaa yritysjohtajat ahtaalle, kun täytyy tavoitella voittoa ja vastata osakkeiden tuotto-odotuksiin. Tällöin yli voiton edellyttävää vastuuta on vaikea toteuttaa ja se joko unohdetaan tai sivuutetaan (Takala 2004, 216.)

Luovien alojen yritysten yhteiskuntavastuu ja sen sosiaalinen ulottuvuus on kasvamassa. Sibelius-Akatemian opiskelija Riikka Polso tutki pro gradu -työssään yhteiskunnallisia yrityksiä luovilla toimialoilla (2010.) Hän haastatteli tutkimuksessaan eri luovien alojen yrityksiä painottaen heidän yhteiskunnallista vastuutaan. Polson lopputulemassa hän pohtii, että Suomessa ja luovilla toimialoilla erityisesti yhteiskunnallinen yrittäjyys johtaa asennemuutokseen koko yrittäjyyskäsitettä kohtaan, sillä yritys toimiikin yhteiskunnan, eikä yrittäjän edun tavoittelemiseksi (2010, 63). Polson mukaan luovien alojen yritystoiminnassa on tilaa yhteiskunnalliselle yrittäjyydelle ja siellä on valtavasti potentiaalia perustaa uusia yhteiskunnallisia yrityksiä, jotka ratkaisevat yhteiskunnallisia haasteita tai laajempia yhteiskunnallisia ongelmia käyttäen hyväksi luovia ja taiteellisia me-

netelmiä. Luovien toimialojen on helppo omaksua yhteiskunnallisen yrityksen toiminta-periaatteet, koska useissa luovien alojen toimijoissa on jo sisäänrakennettuna yhteiskun-nallisen yrittäjän mentaliteetti (Polso 2010, 59.)

Yhteiskunnallisen vastuun lisäksi yritysten tulee saada kaikki hyöty irti, jos he ottavat osaa oman yritystoiminnan ulkopuolella tapahtuvaan toimintaan. Laura-Maija Hero luot-saa Metropolia Ammattikorkeakoulun (Teini)Minno-hanketta, joka omassa opintopolus-sani on ollut kymmenen opintopisteen Innovaatioprojekti. Seitsemän viikon, toisin sa-noen 270 tunnin ajan innovoimme uusia ideoita oikeille yrityksille yhdessä nuorempien opiskelijoiden kanssa. Hero on koonnut yhteen yrityksiä motivoivia tekijöitä, jotka ovat saaneet heidät osallistumaan mukaan toimintaan, jossa toisena osapuolena on nuoria tekijöitä.

Jotta yritysten toimintakyky ja kilpailuasetelma markkinoilla säilyy, on niiden kehityttävä jatkuvasti. Yrityksen omaan kehittämiseen ja toiminnan parantamiseen on oltava kykyä ideoida ja innovoida uutta. (Hero 2018, 175.) Usein yrityksillä on samankaltaisia ongel-mia, jossa myyntiä tulisi lisätä, tai innovaatiot ovat kalliita. Minno-innovaatioprojektissa mukana oleva yritys on mukana juuri edellä mainituista syistä, mutta itse tehtävänanto nuorille on tarkempi, esimerkiksi uuden pelin tai palvelukokemuksen innovointi. Tehtä-vänannon, eli ”haasteen” jälkeen Minno-innovaatioprojektiin osallistuvat opiskelijat saa-vat valita mielenkiintoisimman yrityksen tehtävän ja he kehittävät omaa ideaansa seitse-män viikon ajan ohjatusti opettajien ja ohjaajien kanssa. Yritys ei ole joka tapaamisella läsnä, vaan yritys tulee mukaan suurempien vaiheiden aikaan kuulemaan tuloksia. Inno-vaatioprojektin lopputuotoksena on usein *uudenlainen tuote, palvelu, toimintamalli tai muu dokumentoitu uudiste*. Innovaatio voi olla myös *sosiaalinen, tekninen tai kulttuuri-nen innovaatio tai markkinointia, myyntiä tai prosesseja uudistava innovaatio* (Hero 2018, 176.)

Yritys hyötyy Minno-innovaatioprojektista myös muilla tavoin. Opiskelijalle koko prosessi on opettavainen, mutta sitä se on myös osallistuvalla yritykselle. Laura-Maija Heron mu-kaan yritys saa nuorten kanssa työskentelystä uusia ideoita. Nuoret tulevat erilaisista lähtökohdista, joten yrityksen ja nuorten ideoinnin ”rajamaastot” ovat jo valmiiksi laajat, ja siten alttiimpia luovemmille ratkaisuille. Lisäksi yritys voi tehtävänannossaan määrit-tää, mille asteelle tai kuinka ”radikaaliksi” idea voi kasvaa. Minno-innovaatioprojektissa yritys saa edellä mainittujen hyötyjen lisäksi nuorilta tietoa uusimmista trendeistä, edulli-

sen projektitoteutuksen, uusia verkostoja, tutustua tulevaisuuden osaajiin ja työntekijöihin, sekä oikeudet käyttää nuorten opiskelijoiden innovoimia tuotoksia (Hero 2018, 177-178).

4 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tarkoituksena on vastata pääkysymykseen:

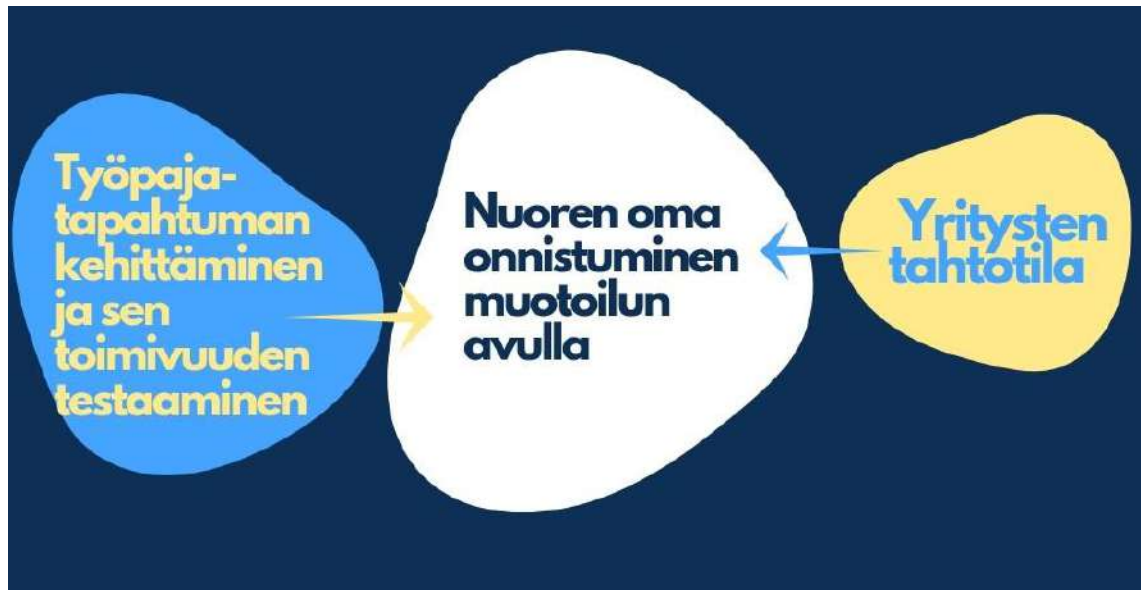
”Millä tavoin syrjäytymisvaarassa oleva nuori, vastuullinen yritys ja Designmuuseon ja Ornamon Muotoilun Skidiakatemia yhdistyisivät parhaiten?”,

Tämän työn tarkoituksena on vastata myös kysymykseen:

”Löytyykö yrityksiltä tahtotilaa tulla mukaan kyseiseen toimintaan?”.

Lisäksi työn tavoitteena kysytään, että **”Onko nuoren mahdollista saada onnistumisen kokemuksia muotoilun avulla?”**

Kuten kuviossa 2 näkyy, työni keskiössä on nuoren oma onnistuminen muotoilun avulla. Sitä reunustavat tutkimuskysymykset. Kuviota tehdessä on jo esimerkiksi selvinnyt, että suunnitelma, joka yhdistää edellä mainitut kolme tekijää, on työpajatapahtuman suunnitelma. Toinen tutkimuskysymys erottaa tämän opinnäytetyön muista vastaavista, sillä sen tarkoituksena on selvittää, ovatko yritykset kiinnostuneita osallistua vastaavaan toimintaan. Selvityksessä apuna on kysely yrityksille.

Kuvio 2. Tämän opinnäytetyön pääajatukset (kuvio: Jaana Aalto-Setälä)

5 Lähestymistapana konstruktivinen tutkimus

Tässä opinnäytetyössä tutkittavaa ja kehitettävää kohdetta tässä lähestytään konstruktivisena tutkimustapana. Konstruktivisen tutkimuksen tarkoituksena on luoda konkreettinen lopputuotos, esimerkiksi suunnitelma tai malli ja luoda uusi rakenne (Ojasalo ym. 2015, 65). Konstruktivisessa tutkimuksessa oleellista on sitoa käytännön ongelma perusteltuun tietoon, eli lopputuotoksen, uuden konstruktion täytyy pohjautua teoreettiseen tietoon.

Konstruktivinen tutkimustapa eroaa hieman esimerkiksi innovaatiomenetelmästä tai palvelumuotoilusta, sillä kaikkien kehittämistyön tulosten ei tarvitse olla uusia innovaatioita tai tuotteita. Toisinaan tuotos voi olla esimerkiksi yrityksen tuottavuuden mittausjärjestelmä tai parempi ohjeistusteksti. Uusi tuotos voi siis jo pohjautua aiemmin käytettyyn, mutta puutteelliseksi tai kehittämistä vaativaan toimintoon, joka konstruktioituna on tehokkaampi ratkaisu (Ojasalo ym. 2015, 66.) Tutkimustapa eroaa myös konsultaatiosta sen vahvan teoriapohjaansa tukeutumisen takia.

Tutkimustapana konstruktivinen tutkimus ei ole haasteeton. Teoreettinen pohjatieto, uusi tuotos ja lopuksi tuotoksen toimivuuden osoittaminen käytännössä tuovat konstruktiviseen tutkimukseen vaatavuutta. Parhaimmillaan tuotoksen olisi osoittauduttava toimivaksi jopa muuallakin kuin tilaajaorganisaatiossa (Ojasalo ym. 2015, 65.)

Tässä opinnäytetyössä konstruktion, eli uuden mallinnuksen kohteena on Muotoilun Skidiakatemia työpaja ja lopputulemana on suunnitelma uudesta työpajatapahtumasta. Muotoilun Skidiakatemia on kohdennettu alakouluikäisille lapsille ja tarkoituksena on selvittää, voiko siitä konstruoida nivelvaiheen nuorille omia piilotettuja taitojaan tukevaa työpajatapahtumaa. Muotoilun Skidiakatemia avulla voidaan kehittää koulutiloja, mutta konstruotuna tätä pohjaa, se voisi auttaa nuoria löytämään itselleen työelämätaitoja ja onnistumisen kokemuksia.

Opinnäytetyöni seuraa konstruktivisen prosessin vaiheita. Konstruktivisessa tutkimuksessa tavoitteena on kehittää ja tuottaa uutta materiaalia, niin tarvittava aineisto kannattaa kerätä useilla tavoilla. Tyypillisimpiä menetelmiä tutkia aihetta kyseisessä tutkimustavassa on havainnoida, haastatella, valmistaa kyselyjä tai johtaa ryhmäkeskusteluja. Tosin, yhteistyön merkitys korostuu konstruktivisessa tutkimustavassa, sillä lopullinen käyttäjä tulee ottaa huomioon jo varhaisessa kehitysvaiheessa. (Ojasalo ym. 2015, 67-68.) Lopullinen käyttäjä tässä opinnäytetyössä lopulta on työpajatapahtumaan osallistuva nuori.

6 Ideointipohjaa työpajatapahtuman mallinnukselle

Tässä opinnäytetyössä uuden mallinnuksen kehittämistä varten kerättiin lisää ideoita haastatteluilla ja ryhmäkeskustelulla. Tärkeintä oli saada runsaasti hyviä ideoita ja vastauksia, millä tavoin nuori, Designmuseo ja Ornamo, sekä yritysmaailma yhdistyvät. Näiden ideoiden pohjalta kehitän tässä opinnäytetyössä suunnitelman Muotoilun Skidiakatemia pohjalta uudelle työpajatapahtumalle. Uutta mallinnusta varten ideoita kerääntyy myös taustatiedoista nuorison syrjäytymisen tilasta, sekä teoreettisesta viitekehuksesta tulleista tiedoista.

6.1 Ideointityöpajana ryhmäkeskustelu kulttuurituottajien kesken

Ideointityöpaja (tunnetaan myös nimellä *aivoriihi*) on yksi ryhmässä toteutettava ideointimenetelmä, jossa luovuus ja ongelmanratkaisutaidot tulevat kyseeseen. Ideointityöpaja alkaa esivaiheella, jossa idea pohjustetaan ja asetetaan tavoitteet ideoinnille. Ryhmän vetäjä kertoo myös toimintaperiaatteet. Sen jälkeen ideointivaihe lähtee käyntiin. Ideoita ei tarvitse perustella, eikä niitä arvioida. Ideointipajan vetäjä kirjaa ideat ylös ja ideoita

pyritään kehittämään ja yhdistelemään (Ojasalo ym. 2015, 160-161.) Tämän jälkeen ideoita tarkastellaan yhteisesti, mutta tässä opinnäytetyössä ideoiden lopulliset valinnat tapahtuvat myöhemmin.

Tämän opinnäytetyön ryhmäkeskustelu käytiin Metropolia Ammattikorkeakoulussa kolmannen vuoden kulttuurituottajaopiskelijoiden kesken 23.4.2018 (liite 1). Kyseisen ryhmäkeskustelun ideana oli kysyä ideoita Muotoilun Skidiakatemiaan jalostamista varten. Ryhmäkeskustelu käytiin englanniksi Nina Waldenin oppitunnilla ja keskustelu käytiin yhden kerran. Toimin itse ryhmäkeskustelun vetäjänä. Ryhmäkeskustelu sujui sujuvasti, joten keskustelua oli helppo seurata. Ryhmäkeskustelu nauhoitettiin, mutta keräsin teemoja ja tärkeimpiä ideoita paperille kirjoittaen. Nauhoitetta ei tarvinnut litteroida jälkikäteen, sillä ideat tulivat keskustelussa selkeästi esiin.

Suuntaa-antavan esimerkin annettuani keskustelu lähti käyntiin. Keskustelija H:lle tuli heti mieleen Designmuseon takapihan puisen paviljongin tapahtumat vuoden 2012 Helsingin ollessa Euroopan Designpääkaupunki, ja hänen mielestään Designmuseon takapihalla voisi järjestää kesäleirejä kaupunkilaisnuorille. Keskustelija K keksi työpajan, jossa nuori voisi suunnitella ideaaliminänsä, jossa nuori käyttäisi perinteisiä muotoilun perusteita, jossa otettaisiin huomioon nuoren kiinnostukset, opinnot, harrastukset, työkokemus ja se, mitä he vielä tarvitsevat. Se voi olla jopa fyysinen esine, joka työpajalla suunniteltaisiin. Keskustelija T jatkoi, että yritykset voisivat hypätä mukaan ja haastatella nuorta, joka on kiinnostunut esimerkiksi taloudesta tai pelialasta, ja haastattelun aikana yritys huomaa nuoren taidot ikään kuin sattumalta hänen puheittensa kautta. Yrityksen edustajan haastattelu nuorelle toimisi kuin silmäkääntötempuna, ja keskustelija T tarkoitti, että kyseessä ei olisi perinteinen työhaastattelu, vaan jokin yhteinen hauska tekeminen. Haastattelun jälkeen yritys kertoisi nuorelle, mitä yritys nuorella näki, mitä kompetensseja hänellä on, mitä muilla aiemmin ei ole ollut.

Keskustelija H vielä jatkoi, että hän itse osallistuisi sellaiseen tulevaisuustyöpajaan, jossa keskityttäisiin vain hänen omaan tulevaisuuteensa jopa terapeutisessa ja rentouttavassa tunnelmassa. Heiskanen ideoi myös jonkinasteisesti mentorointiohjelmasta Designmuseossa yritysten kesken.

6.2 Kahden nuoren miehen ideointihaastattelu

Haastattelin kahta nivelvaiheessa olevaa nuorta miestä heidän kotonaan Helsingissä 29.4.2018 (liite 1). Tapasin heidät viime talvena eräässä pelialan tapahtumassa, jossa meidän piti ideoida uusia käyttäjäkokemuksia, ja heillä oli hyviä ajatuksia. Tapahtuman jälkeen pyysin heiltä ideointihaastattelua. Haastattelu oli puolistrukturoitu haastattelu, jonka kysymysten teemoina olivat onnistumisen kokemukset, unelmien ammatit, menestymisen vaatimukset, mielenkiintoiset yritykset, ja lopuksi mikä mielekäs tekeminen saisivat heidät esimerkiksi Designmuseon tiloihin, jos kyseessä olisi vielä oman tulevaisuuden pohtiminen ja yritysmaailma. Puolistrukturoidussa haastattelussa tutkimuksen kohdetta ei täysin tiedetä etukäteen, eikä vastaajia haluta ohjata liikaa (Ojasalo ym. 2015, 41.) Puolistrukturoitu haastattelu sopii tähän opinnäytetyöhön hyvin, sillä lopullisen mallinnuksen käyttäjä on nuori, mutta vielä ei tiedetä, millainen mallinnuksesta lopulta tulee. Haastattelu ei olisi voinut olla täysin strukturoitu, sillä avoimempi keskustelu herättää enemmän uusia ideoita. Tosin haastattelu ei olisi voinut olla myös temahaastattelu, sillä koin tarkkojen kysymysten helpottavan nuorten vastaamista kysymyksiin. Miehet esiintyvät tässä opinnäytetyössä henkilöinä A ja B.

Haastateltavat iloitsivat elämän pienistä asioista. Iloisia asioita olivat arkiset, pienet asiat, kuten syöminen ja juominen. Kysyttäessä tulevaisuudesta molemmat nuoret näyttivät haaveilevan ja arvostavan suuria asioita. Henkilö A arvostaa Nasaa yrityksenä, sillä se tekee hänen mielestään hienoja juttuja. Henkilö B:n mielestä Google on yksi suurimpia yrityksiä ja hän arvostaa sitä esimerkiksi siitä syystä. Hän mainitsi myös, että insinööri-suunnittelijan tehtävät yrityksessä kiinnostavat.

Menestyksestä puhuttaessa haastateltavat vastasivat realistisesti ja mietteliäästi. Haastateltavat kertoivat pohtineensa aihetta aiemminkin.

”Menestyjä on sellanen, joka asettaa itselleen korkeat tavoitteet, ja pääsee sinne. Menestyjällä on kyky päästä omiin tavoitteisiinsa, ja siis suuriin tavoitteisiin” (Henkilö A. 2018).

”Mun mielestä menestyjä on sellainen, joka jää historiaan. Menestyjä on tehnyt, jotain sellaista, että se kuoleman jälkeen muistetaan. Menestyjän ei missään nimessä ainakaan mun mielestä tarvii olla rikas ” (Henkilö B. 2018).

Menestymisen vaatimukset liittyvät lopullisen työpajatapahtuman kulkuun. Jos nuoret kokevat, että esimerkiksi tehtävän tai omaan menestymiseen tarvitaan suuria onnistumisen kokemuksia, se vaatii lopulliselta tapahtumalta yhtä suuria tekoja.

Tässä haastattelussa oletuksena oli, että mielekäs tekeminen ja omien työelämätaitojen löytyminen tapahtuvat fyysisesti Designmuseon tiloissa. Haastateltavilta tuli paljon uusia ideoita. Henkilö A:n saisi Designmuseoon liikkeelle jokin hauska tekeminen, hyvä musiikki ja ilmainen ruoka. Tosin, hän myös sanoi, ettei Designmuseo olisi ensimmäinen paikka, mihin hän lähtisi, eikä hän usein suostu poistumaan kotoaan. Henkilö B:n saisi Designmuseoon jokin tapahtuma, esimerkiksi jonkin tuotteen lanseeraustilaisuus, tai musiikkipainotteinen tapahtuma, esimerkiksi *"levyjulkarit"*. Molemmat toivoivat minkä tahansa tapahtuman tuovan hänen elämäänsä jotain uutta ja mielenkiintoista, jotta he osallistuisivat siihen mukaan.

6.3 Kaikki ideat kerättyinä yhteen, ja niiden lyhyt analysointi

Keräsin kaikki saamani idean jyvät yhteen pieniksi ympyröiksi, joista muodostuu pohja Muotoilun Skidiakatemian mallinnukselleni. Ympyrät edustavat kaikkia niitä ideoita ja tiedonjyviä, joita olen saanut kerättyä tähän asti opinnäytetyössäni (kuvio 3).

Olisi hyvä, jos lopullinen suunnitelma työpajatapahtumasta kattaisi kaikki esiin tulleet ideat, mutta ideat kannattaa jaotella niiden tärkeysasteen mukaan, jotta tärkeimmistä ideoista rakentuu suunnitelma. Tässä opinnäytetyössä on näiden ideoiden jaotteluun käytetty ABC-analysointityökalua. ABC-analyysia käytetään pääasiallisesti käsittelemään suurta määrää dataa jakaen ne kolmeen segmenttiin (Martin 2016). Nämä segmentit määrittävät datan prioriteetin. Kolme eri kategoriaa ovat A-kohteet, joilla on korkea tärkeysaste, B-kohteet, joilla on keskisuuri tärkeysaste ja C-kohteet ovat tärkeysasteeltaan alempitasoista, mutta tukevat lopputulosta (Martin 2016). Jotta ideat voidaan kategorisoida, pitää päättää niiden tärkeysasteista. Kyseisten ideoiden tärkeysasteista päätäessäni olen ottanut huomioon tilaajan toiveet lopullisesta mallinnuksesta. Lisäksi ABC-analyysissä data voidaan jakaa myös prosentuaalisesti, jossa A-kohteita on 10%, B-kohteita 20% ja C-kohteita 70% (Wild 2002, 40.) Tämän opinnäytetyön ideapankista (24 ideaa) A-kohteita valitaan kolme kappaletta, B-kohteita viisi kappaletta ja loput 16 ideaa ovat C-kategoriassa.

Ideat jaoteltuna ABC-analyysityökalua käyttäen:

A-kohteet: "Yritykset mukaan", "Onnistumisen kokemuksia" ja "Kokeilua muotoilun menetelmin".

B-kohteet: "Aikuinen, joka kuuntelee", "Ongelman ratkaisua", "Naposteltavaa ja musiikkia", "Ideaaliminän etsimistä" ja "Jokaisen ääni kuuluviin".

C-kohteet: "Yhteisöllisyyttä", "Vaikutusmahdollisuuksia", "Ystäviä", "Myönteistä palautetta", "Osallistamista", "Mahdollistamista", "Uteliaisuutta, empatiaa ja vastuuta", "Arjesta poikkeavaa", "Fyysisen esineen suunnittelua", "Isoja, globaaleja yrityksiä", "Tapahdus Designmuseon takapihalla", "Helposti lähestyttävää toimintaa", "Mentorointia", "Hauskaa ja nuorille suunnattua", "Tulevaisuusklinikoita" ja "Navigointileirejä."

Ideointien jaottelu helpottaa uuden mallinnuksen kehittämistä. Tämän ABC-jaottelun jälkeen minua kiinnostavat erityisesti A- ja C-kohteet. A-kohteet tukevat alkuperäistä ajatustani opinnäytetyöni tuloksesta ja tilaajien ajatusta lopullisesta mallinnuksesta. Sekä minulle, että työni tilaajille on ollut alusta asti tärkeää ottaa yritykset mukaan

Kuvio 3. Kaikki ideat ympyröiksi kuvattuna (kuvio: Jaana Aalto-Setälä)

7 Tapahtuman konseptoinnin vaiheet ja lopullinen työpajatapahtuma

Eri vaiheiden dokumentointi on tärkeää konstruktivisessa tutkimuksessa (Ojasalo ym. 2015, 67). Tämän opinnäytetyön lopullista mallinnusta on kehitelty kolmena eri vedoksena vuoden 2018 aikana (kuvio 4). Vaiheet ovat nimetty tähän opinnäytetyöhön sanalla vedos, sillä vaiheet ovat ikään kuin ”monistettu” edeltäjistään. Ensimmäinen vedos uudesta suunnitelmasta on sekin monistettu Muotoilun Skidiakatemiaan perusideasta.

Näiden työpajatapahtumakonseptien vedosten kehittämisessä ovat olleet mukana sekä tämän opinnäytetyön tilaajat, että Muotoilun Skidiakatemiaan suunnittelija. Ensimmäistä vedosta kehittivät Designmuseon museolehtori Hanna Kapanen ja Muotoilun Skidiakatemiaan projektipäällikkö Petra Ilonen. Toista vedosta lopulliseen muotoonsa on kehittänyt muotoilija Natalia Ritari, joka toimi suunnittelijana myös alkuperäisessä Muotoilun Skidiakatemiassa. Viimeisin mallinnus, työpajatapahtumakonsepti, luotiin Ritarin päätöksestä vuoden 2018 Helsinki Design Week huomioon ottaen.

Kuvio 4. Lopullisen mallinnuksen konseptoinnin vaiheet (kuvio: Jaana Aalto-Setälä)

7.1 Ensimmäinen vedos: "Suunnitellaan mut!"

Mallinnuksen ensimmäisessä vedoksessa on keskitytty ideointipohjan ABC-työkalun A-kohteita, eli muotoilun menetelmiä, onnistumisen kokemuksia ja luovien alojen yritysten mukanaoloa. Ensimmäisen vedoksen mallinnuksen työpajatapahtumassa yritykset ovat Designmuseon takapihalla tai ala-aulassa "miniversioina" näyttelytyyliin, ja nuoret saavat vapaasti kiertää yrityksiä tapahtumapäivänä. Nuori istuu yrityksen "tiloihin" ja nuorelle suunnitellaan yhdessä hänelle tulevaisuudenkuvia. *Suunnitellaan mut* -tapahtumapäivän ideana nuorelle on olla helppo osallistua ja saada aidosti uusia ideoita hänen tulevaisuuttaan varten. Yrityksille *Suunnitellaan mut* -tapahtumapäivä antaa mahdollisuuden tutustua nuoriin, saada uusia ideoita elinkeinoelämiinsä ja profiloitua nuoria huomioonottavaksi yrityksiksi. Lisäksi yritykset tutustutetaan muotoilun keinoihin päivän aikana, jolloin yrityksillä olisi mahdollisuus käyttää muotoilua yritysten arjessa. Taulukko 1 selvittää työpajan rakennetta.

On mutkikasta havainnoida, miten ensimmäisen mallinnuksen vedos on muotoutunut tämän kaltaiseen muotoon, mutta tämän suunnittelussa on pyritty huomioimaan alkupe räisten ideoiden A-kohteiden lisäksi Designmuseota tilana ja nuorten osallistumisen kynnyksen mataluutta. Mallinnuksen ideoinnissa on käytetty suurta piirtämääni Designmuseon pohjakarttaa, kuvitteellisia yrityspisteitä ja post-it-lappuja.

<i>Ensimmäisen vedoksen työpajan nimi:</i>	"Suunnitellaan mut!" -palvelumuotoilun paja Designmuseossa
<i>Paikka:</i>	Designmuseon takapihalla tai ala-aulassa.
<i>Työpajan tarkempi muoto:</i>	Tapahtuma, tai mahdollisesti kesäleiri
<i>Idea:</i>	Luovan alan yritykset kerääntyvät Designmuseoon "miniversioina" näyttelytyyliin. Nuori menee istumaan penkille yrityksen "suunniteltavaksi", joka tarkoittaa sitä, että yritys yhdessä nuoren kanssa suunnittelevat leikkimielisellä, mutta vakavasti otettavalla otteella nuorelle tulevaisuuskuvia ja työelämäkompetensseja.
<i>Työpajan rinnalla:</i>	Ruokaa ja alkoholitonta juomaa, musiikista vastaisi DJ.
<i>Rahoitus:</i>	Yritykset osallistuisivat tapahtumaan itse fyysisesti ja pientä maksua vastaan. Maksuilla katettaisiin ruoka-, juoma-, esiintyjä- ja markkinointikulut.

<i>Yrityspuoli:</i>	Periaatteessa työpaja noudattelee Skidiakatemia palvelumuotoilun polkua, ja esimerkiksi tarkemmin Skidiakatemia kirjasta löytyvän Kouluruoka rokkaa! -suunnitteluprosessia. Toiveena olisi siis, että tapahtumaan osallistuva yritys ottaisi kyseisen prosessin huomioon. Esimerkiksi tapahtumaan osallistuva mainosalan yrittäjä suunnittelee nuoren kanssa nuoresta itsestään mainoksen samalla noudatellen Skidiakatemia muotoiluprosessia.

Taulukko 1. Mallinnuksen ensimmäinen versio, "Suunnitellaan mut" -työpajan rakenne.

Taulukon 1 *Suunnitellaan mut* -työpajan mallinnus esiteltiin tässä muodossa Designmuseon museolehtori Hanna Kapaselle ja Muotoilun Skidiakatemia projektipäällikkö Petra Iloselle. Keskustelu käytiin ensin sähköpostitse ja myöhemmin tapaamisessa Hanna Kapasen kanssa. Petra Ilosella on pitkä kokemus erilaisista hankkeista, joten hän lähti heti kehittämään ensimmäisen vedoksen työpajatapahtuman yksityiskohtia (Ilonen & Kapanen 2018).

Ilonen kertoi työpajan idean vaikuttavan hyvältä. Ensimmäisenä hänen mielestään työpajan nimi vaatii muutosta. Sanapari "*suunnitellaan mut*" saattaa suunnata tapahtuman ja työpajan viestin väärään suuntaan. Ilonen mainitsee, että keksimäni nimi on ytimekäs ja sen tarkoituksena on samalla herätellä ihmisiä, mutta hän antoi vaihtoehdoksi uuden nimen, "*suunnitellaan mun tulevaisuus*" (Ilonen & Kapanen 2018.) Ilosen ehdotus uudelle nimelle on hyvä, sillä se on sekä laajempi, että tarkempi, kuin edeltäjänsä. Tapahtuma tarkoituksena on olla ideointipohjastakin tuttu ja niin kutsuttu "tulevaisuusklinikka", joten sana *tulevaisuus* on hyvä liittää tapahtuman nimeen.

Petra Ilonen kysyi lisää myös tapahtuman yrityspuolesta. Ilonen tiedusteli, että miksi haluan mukaan juuri luovan alan yrityksiä? Lisäksi Ilonen kysyi, että olenko miettinyt mitä hyötyä yritykselle olisi kyseiseen työpajaan osallistumisesta? Petra Ilonen jatkoi, etteivät yrittäjät välttämättä halua pelkästään antaa osaamistaan ja osallistumismaksua, vaan heidän pitää myös itse saada hyötyä työpajasta. Ilonen totesi, että yrittäjän aika on kirjaimellisesti rahaa. Hän kysyi vielä lopuksi, että oliko työpajan mallinnuksessa tarkoituksena, että yritys voisi rekrytoida nuoren tapahtuman päätteeksi? (Ilonen & Kapanen 2018.)

Ennen Petra Ilosen kysymyksiä viitaten yrityksen hyötyihin lopullisessa mallinnuksessa, eli tapahtumallisessa työpajassa olin jo huomannut, että yrityksen saamat hyödyt pitää kirkastaa. Alun perin ajattelin, että luovien alojen yrityksiltä löytyisi helpommin omasta takaa tehtäviä, joihin voi liittää muotoiluprosessia. Toisaalta, yritysten yhteiskunnallisen vastuun sosiaalinen ulottuvuus koskee kaikkia yrityksiä. Yritysten, olivat ne luovien alojen tai muidenkin alojen, hyötyjä tapahtumapäivään osallistumisesta täytyy tarkentaa seuraavaa vedosta varten.

Designmuseon Hanna Kapanen piti tapahtumaideaa kiinnostavana ja hän oli iloinen lopputulemasta. Kysyin kehityskierroksella valmistamistani visuaalisista tiedotepostereista mielipidettä myös Kapeselta, ja hän oli sitä mieltä, että tässä vaiheessa nämä visuaaliset mallinnukset (kuvio 4) voivat olla kokeellisia ja hypoteettisia, mutta jos tapahtumakonseptia vietäisiin eteenpäin todelliseksi tapahtumaksi, tulisi postereihin lisätä kumppaneiden logot. Hanna Kapanen kertoi, että kyseiset posterit toimivat esimerkkinä ja tukena opinnäytetyölleni (Ilonen & Kapanen 2018.)

Tapahtuman rahoituspuoleen Hanna Kapanen tai Petra Ilonen eivät ottaneet kantaa tämän mallinnuksen esittelyvaiheessa, mutta olemme aiemmin keskustelleet aiheesta, kun tapasimme opinnäytetyön prosessin alussa. Silloin olimme yhtä mieltä siitä, että yritykset osallistuisivat tapahtumaan maksua vastaan. Maksuilla katettaisiin suurin osa tapahtumaan käytetyistä kuluista, esimerkiksi tarjoilusta tai esiintyjästä. Tosin, Petra Ilosen mainitsema yritysten hyöty tapahtumasta muistuttaa, että tässä ensimmäisessä vedoksessa yrityksen on tarkoitus sekä maksaa osallistumismaksu ja tulla miniversiona paikan päälle, ilman mainittavia hyötyjä, joten rahoituspuoltakin täytyy tarkentaa seuraavassa vedoksessa.

Kehitin vielä edellä mainittujen yksityiskohtien lisäksi tapahtuman muotoa, ideaa ja mitä muuta työpajan rinnalla tapahtumassa voisi olla. Tapahtuman muotona kesäleiri ei ole paras mahdollinen, sillä se saattaa velvoittaa nuorta osallistumaan toimintaan liian pitkäksi aikaa, ja tämän tyyppinen pidempi ajallinen sitouttaminen ei välttämättä houkuttele tavoiteltuja nivelvaiheen nuoria. Tästä syystä seuraavassa mallinnuksessa tapahtuman muoto on yhden päivän tilaisuus Designmuseon tiloissa, eikä kesäleiri. Tosin, palvelumuotoilun prosessi on aikaa vievää, joten vasta testausvaiheessa huomataan, että ehtiikö yritys ja nuori suunnittelemaan nuorelle tulevaisuuskuvan lyhyessä ajassa. Joka tapauksessa haluan lopullisella mallinnuksella haastaa ajatuksen, että nuoren onnistumisen kokemuksen tunteeseen tai muuhun vastaavaan ”ahaa”-elämykseen tarvitsisi pitkää

aikaväliä, esimerkiksi seitsemää viikkoa, kuten Minno-innovaatioprojektissa. Tapahtumasta täytyy tulla niin tehokas ja loppuun asti suunniteltu, että kaikki osanottajat saavat siitä yhden päivän aikana mahdollisimman paljon irti, sekä nuoret, että yritykset.

Tapahtuman idea vaati tässä vedoksessa myös parannusta ja yksinkertaistamista. Jo pelkästään muotona *Luovan alan yritykset kerääntyvät Designmuseoon 'miniversioina' näyttelytyyliin. Nuori menee istumaan penkille yrityksen "suunniteltavaksi"...* (taulukko 1) ja palvelumuotoilunkin kannalta idea on suppea. Tapahtumassa voisi olla yhteinen aloitus, jossa kaikille tapahtumaan osallistuville, sekä yrityksille, että nuorille, alustetaan palvelumuotoilun polku ja kannustetaan kaikkia noudattamaan sitä, kun he suunnittelevat nuorelle tulevaisuuskuvia. Myöskään nuoren ei tarvitse "istua penkille suunniteltavaksi", vaan tapahtuman on tarkoitus olla mobiilimpi. Nuorta ja yritystä kehoitetaan liikkumaan tilassa vapaasti. Seuraavassa vedoksessa tapahtuman mallinnuksen tulee olla toiminnallisempi. Tapahtumassa voisivat palvelumuotoilun prosessin vaiheet olla jopa omina konkreettisina pisteinään, "kuntopiirimäisesti".

Lopuksi kehittäjä tarvitsi vielä tapahtuman oheistoiminnot. Lyhyiden omassa koulussani käytyjen käytäväkeskustelujen perusteella sekä ilmainen tarjottava ja elävä musiikki kannattaa jättää tapahtuman oheisohjelmistoon. Näiden lisäksi seuraavassa vedoksessa tulisi ottaa huomioon myös jokin konkreettinen muisto tapahtumaan osallistuvalla, jokin pieni esine tai asia, joka muistuttaisi kävijää tapahtumasta. Esine tai asia olisi tulevaisuuteen viittaava hyötyesine ja kierrätysmateriaaleista.

7.2 Toinen vedos: "Suunnitellaan mun tulevaisuus"

Toisen mallinnusvedoksen nimeksi tuli *Suunnitellaan mun tulevaisuus* – työpajatapahtuma. Taulukossa 2 kuvataan tarkemmin toisen mallinnuksen vedosta.

<i>Toisen vedoksen työpajan nimi:</i>	Suunnitellaan mun tulevaisuus! -työpajatapahtuma Designmuseossa
<i>Paikka:</i>	Designmuseon aula tai takapiha
<i>Työpajan tarkempi muoto:</i>	Yhden päivän työpajatapahtuma
<i>Idea:</i>	Päivä Designmuseossa, johon yritykset osallistuvat "miniversioina". Nuoret kiertävät yritysten miniversioissa tehden yritysten heille antamia tehtäviä, esimerkiksi sisältöä

	yrityksen some-kanaviin tai fyysisiä tuotteita. Tehtäviä tehdään yrityksestä riippumatta muotoilun menetelmin. Pääosassa on nuoren osaamisen tunnistaminen, aitojen tehtävien tekeminen, ja muotoiluun tutustuminen. Tapah- tuma on toiminnallinen ja ”mobiili”, mutta yritysten pisteitä voidaan tarvittaessa ohjata, ja alkuun kaikille osanottajille kerrotaan, miten palvelumuotoilun prosessi toimii.
<i>Työpajan rinnalla / muu oheisohjelma:</i>	Lähialueen ruokatuottajien tarjottavia, sekä musiikillinen esiintyjä, esimerkiksi DJ.
<i>Rahoitus:</i>	Rahoitusmallina olisi joko yritysten osallistumismaksu, tai hankerahoitus.
<i>Tapahtumaan osallistu- van yrityksen saamat hyö- dyt:</i>	Yritys profiloituu sosiaalisen yritysvastuun kantajaksi, kun osallistuu tapahtumaan ja auttaa nuorta onnistumaan. Li- säksi yritys oppii nuorilta uusimmista trendeistä, tunte- maan tulevaisuuden tekijöitä ja innostamaan nuoria erilai- sista yrityksissä työskentelystä.

Taulukko 2. Mallinnuksen toinen versio, *Suunnitellaan mun tulevaisuus* -tapahtuman rakenne.

Taulukossa 2 näkyvään toiseen vedokseen on ensimmäiseen verrattuna tullut jonkin ver- ran muutoksia ja kirkastusta. Muotoilun Skidiakatemian ja Ornamon projektipäällikön Petra Ilosen uusi idea nimestä otettiin huomioon. Tapahtuman paikkana on edelleen De- signmuseo, mutta tapahtuman muoto on tässä vedoksessa vain yksipäiväinen. Oheis- ohjelmassa pysytään sekä ruoan, että musiikin parissa, mutta tarjoiltava on tässä vedok- sessa lähellä tuotettua ja paikallista ruokaa.

Tapahtuman idea pysyy jokseenkin samana, edelliseen verrattuna toiminta voi olla myös ulkopuolisen suunnittelijan tai muotoilijan ohjaamaa ja lisäksi kaikille tapahtuman osan- ottajille kerrotaan tarkasti, mitä palvelumuotoilun prosessiin kuuluu, ja miten palvelumu- toilun polkua noudatetaan.

Rahoitusmallissa ensimmäistä kertaa puhutaan myös hankerahoituksen mahdollisuu- desta. Kyseinen työpajatapahtuma on muodoltaan monia tekijöitä yhdistävä, että sille voisi mahdollisesti hakea apurahaa tai muuta hankerahoitusta. Tämä vaatii kyseiseltä tapahtumalta niin tarkkaa suunnitelmaa, että apurahoitusta olisi mahdollisuutta hankkia. Joka tapauksessa, tässä vedoksessa ei poissuljeta ulkopuolisen rahoituksen mahdolli- suutta.

Alun perin ajattelin suunnitellun tapahtuvan koskevan vain luovien alojen yrityksiä, mutta seuraavissa vedoksissa, ja lopullisessa suunnitelmassa kaikkien yritysten on sallittu tulla mukaan hankkeeseen. Joka tapauksessa yrityksen hyödyt tulee tarkentaa tähän vedokseen. Taulukon 2 osoittamat yrityshyödyt ovat ensisijaisesti yritysvastuunkantoa. Kun yritys auttaa *Suunnitellaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtumassa nuorta esimerkiksi onnistumaan tai löytämään itselleen uuden tulevaisuuden, se profiloituu yritysvastuun sosiaalisen ulottuvuuden kannattajaksi. Lisäksi yritys oppii nuorilta uusimmista trendeistä, tuntemaan tulevaisuuden tekijöitä ja innostamaan nuoria erilaisista yrityksissä työskentelystä (taulukko 2).

7.3 Vaihtoehtoinen vedos: "Luodaan mun tulevaisuus"

Taulukon 2 *Suunnitellaan mun tulevaisuus!* -työpajatapahtuman mallinnus esiteltiin tässä muodossa suullisesti Muotoilun Skidiakatemian suunnittelija Natalia Ritariille tapaamisessamme elokuussa 2018. Ritari sai kaikista vedoksista materiaalit nähtäväkseen tapaamisemme jälkeen.

Natalia Ritari ajatteli näyttelymallisen työpajatapahtuman uudelleen. Hänelle tuli idea yhteisen taideteoksen valmistamisesta. Tapahtumassa nuoret ja yritykset olisivat molemmat mukana, kuten aiemmissa kehitysvedoksissa, mutta tällä kertaa sekaryhminä. Ideana olisi siis rakentaa yhteisöllisesti teos, jossa jokainen ryhmä rakentaa teoksesta pienen osan, ja jokainen osa yhdistetään lopuksi isoksi kokonaisuudeksi. Materiaalit olisivat monipuolisia ja pääosin tai ainoastaan kierrätysmateriaaleja. Omaksi suosikikseen Natalia Ritari mainitsi kankaan, koska se on helposti muokattavissa. Lisäksi Ritari haaveili vanhojen Aalto-penkkien yhdistämisestä taidetyöpajaan.

Tämä kyseinen teos joko rakennettaisiin Helsinki Design Weekin aikana, tai sitä ennen, jolloin se olisi valmis kokonaisuus ja näyttelyteos kyseisen muotoiluviikon aikana, Ritari ehdotti suunnittelutapaamisessamme. Toisena ideana liittyen viikkoon oli, että koko Designmuseon osuuden Helsinki Design Weekiin voisi rakentaa yhdessä nuorten kanssa. Silloin nuorille syntyisi aito tehtävä.

Suunnittelija Natalia Ritari mainitsi, että tämän vuoden Helsinki Design Weekin teemana on luottamus. Ritari kysyi, että miten luottaa tuntemattomaan ja miten herättää toisessa luottamusta? Ritari kertoi omasta kokemuksestaan, että luottamus on avainsanana myös

työelämätaidoissa, sillä luottamuksen avulla uskaltaa avata itseään työntekijänä ja sanoi luottamuksen vaikuttavan omasta mielestään jopa luovuuteen.

Luottamuksellisen ”sillan” rakentaminen on yksi tekijä yritysten ja nuorten tutustumisessa toisiinsa. Natalia Ritari mietti, että yritykset saattavat pohtia, onko nuorista uusia tekijöiksi, ja nuorten ajattelevan, että ovatko he riittäviä työntekijöitä nykypäivän paineissa. Uudessa työpajatapahtuman vedoksessa voisi olla ennen tekemistä erinäisiä luottamusta lisääviä työkaluja, esimerkiksi apukysymyksiä paperilla, ruokkivaa ja innostavaa keskustelua, tai muita tapoja miten harjoittaa luottamuksen herättämistä enne yhteistä toimintaa tapahtumassa, Ritari sanoi.

Puhuimme Natalia Ritarin kanssa myös yrityksen hyödyistä. Ritari mainitsi jo aiemmin mainittujen hyötyjen lisäksi yrityksen näkyvyyden tapahtumassa ja jonkinlaisen sertifikaatin mahdollisuudesta.

Työpajatapahtumaa voisi tulla ohjaamaan ja vetämään eri alan osaajia, esimerkiksi sekä nuorisotyön ohjaajia, että palvelumuotoilun ammattilaisia. Ritari kiinnostui itsekin työpajojen ohjaamisesta. Muistutin, että tapahtuma on aiemmissa vedoksissa noudattanut Muotoilun Skidiakatemian palvelumuotoilun prosessia, ja tapahtuma on nuorelle ikään kuin ”tulevaisuuskliniikka” tai ”navigointipaja”. Natalia Ritari kertoi, että Skidiakatemian muotoiluprosessia voi myös käyttää jopa taiteen tekemisessä ja taide itsessään voi liittyä luottamuksen lisäksi nuoren omaan tulevaisuudenkuvaan.

Natalia Ritarin kanssa työstetty vaihtoehtoinen vedos on kuvattuna taulukossa 3.

<i>Nimi:</i>	Luodaan mun tulevaisuus! -taidetyöpajatapahtuma Designmuseossa Helsinki Design Week -viikolla.
<i>Paikka:</i>	Designmuseon aula tai takapiha
<i>Työpajan tarkempi muoto:</i>	Yhteisöllinen taidetyöpajatapahtuma
<i>Idea:</i>	Työpajatapahtuma, jossa valmistetaan yhteisesti taide-teos palvelumuotoilun menetelmin. Tapahtumassa nuoret ja yritykset ovat sekaryhminä. Jokainen sekaryhmä rakentaa teoksesta pienen osan, ja jokainen osa yhdistetään lopuksi isoksi kokonaisuudeksi. Materiaalit ovat lähiseudun yritysten kierrätysmateriaaleja., Lisäksi tapahtumaa vetää erilaisia ohjaajia, ja tapahtuman aluksi jokainen tekee luottamusharjoitteen, jonka tarkoituksena on nimensä mukaisesti muodostaa luottamus nuoren ja yrityksen välille. Taidetta luodaan nuoren tulevaisuutta silmällä pitäen.
<i>Tapahtuman oheisohjelma:</i>	Lähialueen ruokatuottajien tarjottavia, sekä musiikillinen esiintyminen, esimerkiksi DJ.
<i>Rahoitus:</i>	Rahoitusmallina olisi joko yritysten osallistumismaksu, tai hankerahoitus. Lisäksi yhteisesti valmistettavan taideteoksen materiaalit tulisivat lähialueen yrityksiltä heidän ylimääräisistä tavaroistaan, tai muusta hukka- ja kierrätystavarasta.
<i>Mitä tapahtumaan osallistuvalla yritykselle jää tapahtumasta?</i>	Yritys profiloituu sosiaalisen yritysvastuun kantajaksi, kun osallistuu tapahtumaan ja auttaa nuorta onnistumaan. Lisäksi yritys oppii nuorilta uusimmista trendeistä, tuntemaan tulevaisuuden tekijöitä ja innostamaan nuoria erilaisista yrityksissä työskentelystä. Lisäksi yritys saa tapahtumassa ja sen markkinoinnissa näkyvyyttä, sekä osallistumisestaan sertifikaatin.

Taulukko 3. Vaihtoehtoinen *Luodaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtuman mallinnus

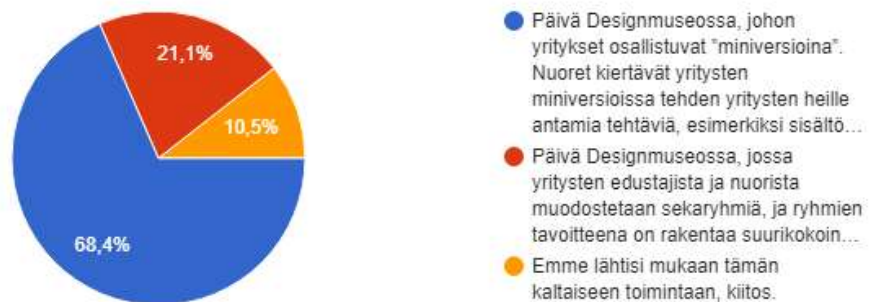
7.4 Lopullinen suunnitelma työpajatapahtuman mallinnuksesta

Natalia Ritarin avustamassa vaihtoehtoisessa työpajaideassa oli lopulliseen suunnitelmaan paljon hyödyllisiä yksityiskohtia. Yrityksille teettämässäni kyselyssä (ks. Yritysten tahtotilan selvittäminen, 34) selvitin, että kumpi tapahtumaidea kuulostaa houkuttelevammalta yrityksen osallistua mukaan, näyttelymallinen työpajatapahtuma, vai yhteisöllinen taidetyöpajatapahtuma. Suurin osa (n. 68%) kyselyyn vastanneista yrityksistä oli sitä mieltä, että näyttelymallinen työpajatapahtuma olisi houkuttelevampi (taulukko 4).

Oletuksena tästä tuloksesta palasin toisen vedoksen ideaan työpajatapahtuman suunnitelmasta, hyödyntäen joka tapauksessa suunnittelija Natalia Ritarin sopivimpia ideoita lopulliseen suunnitelmaan. Päätin säilyttää esimerkiksi Ritarin idean luottamuksen rakentamistehtävistä, yrityksen saamasta sertifikaatista, kierrätysmateriaalin käyttämisestä tehtävissä, sekä idean tapahtuman nimestä. Taulukossa 5 näkyvät tarkennettuna lopullisen mallinnuksen suunnitelman yksityiskohdat.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kehittää yhden päivän tapahtuma, jossa nuori ja yritysmaailma tutustuvat toisi...idän yrityksellenne osallistua mukaan?

19 vastausta

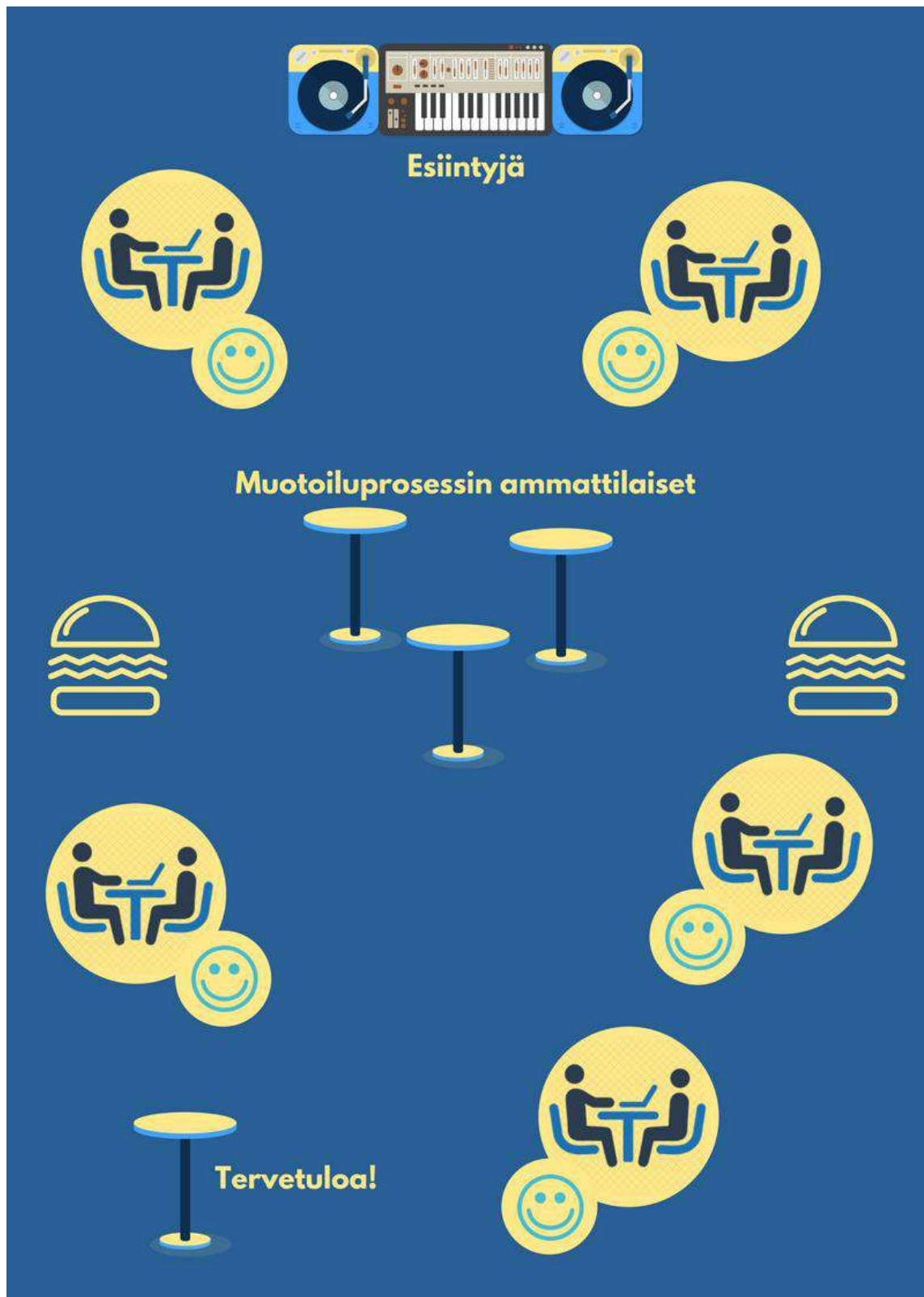

Taulukko 4. Mielenpide yrityksiltä tapahtuman muodosta, Google Forms.

<i>Nimi:</i>	Luodaan mun tulevaisuus! -työpajatapahtuma Designmuseossa Helsinki Design Week -viikolla.
<i>Paikka:</i>	Designmuseon aula tai takapiha
<i>Työpajan tarkempi muoto:</i>	Yhteisöllinen työpajatapahtuma
<i>Idea:</i>	Yritykset osallistuvat pieninä versioina Designmuseon tiloihin ja nuoret kiertävät yrityksiä tehden heidän omaan tulevaisuuteen suuntaavia tehtäviä muotoilun menetelmin. Tapahtuman teemana on luottamus ja kaikille osanottajille, myös yrityksen edustajille, esitellään luottamusta lisääviä harjoituksia ennen toiminnallista kiertämistä yrityksissä. Lisäksi tehtäviä yrityksen sisällä tehdään Skidiakatemia muotoiluprosessin menetelmin ja ulkopuolisen ohjaamana.
<i>Tapahtuman ohjelma:</i>	Lähialueen ruokatuottajien tarjottavia, sekä musiikillinen esiintyjä, esimerkiksi DJ.
<i>Rahoitus:</i>	Rahoitusmallina olisi joko yritysten osallistumismaksu, tai hankerahoitus. Lisäksi materiaalit yritysten kanssa työstettäviin tehtäviin tulisivat lähialueen yrityksiltä heidän ylimääräisistä tavaroistaan, tai muusta hukka- ja kierrätystavarasta.
<i>Mitä tapahtumaan osallistuvalla yritykselle jää tapahtumasta?</i>	Yritys profiloituu sosiaalisen yritysvastuun kantajaksi, kun osallistuu tapahtumaan ja auttaa nuorta onnistumaan. Lisäksi yritys oppii nuorilta uusimmista trendeistä, tuntemaan tulevaisuuden tekijöitä ja innostamaan nuoria erilaisista yrityksissä työskentelystä. Lisäksi yritys saa tapahtumassa ja sen markkinoinnissa näkyvyyttä, sekä osallistumisestaan sertifikaatin.

Taulukko 5. Lopullinen suunnitelma työpajatapahtuman mallinnuksesta

Lisäksi tapahtuman kulun kuvaamisen helpottamiseksi valmistelin suunnitelman pohjapiirroksen, johon on hahmoteltu esiintyjän, yritysten, ammattilaisohjaajien ja tarjoilupöytien sijainnit (kuvio 5).

Kuvio 5. *Luodaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtuman pohjapiirros suunnitelmassa

Suunnitelma lopullisesta vedoksesta, *Luodaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtuman mallinnuksesta on jalostunut ensimmäisestä vedoksesta ja on samanlainen, kuin muut

vedokset, lukuun ottamatta vaihtoehtoista vedosta. Nuoret osallistujat kiertävät yrityksissä tehden erilaisia tehtäviä.

Tässä vaiheessa on syytä tarkentaa, minkälainen olisi suunnitelmassa tämä tapahtumaan osallistuvan nuoren ja yrityksen yhteinen tekeminen. Kuten kuvion 6 esimerkki tapahtumaan osallistuvan yrityksen pöytämallista näyttää, siinä on kuvattuna yrityksen pienoisversio (muoto vapaa, kuviossa kaksi hahmoa) ja siihen liitetty Luottamuspöytä. Luottamuspöydässä sekä yritys, että nuori tai useampi nuori tekevät pienen luottamusharjoituksen, jonka avulla sitoudutaan tehtävään ja ”rikotaan jäätä”. Lisäksi keskustelu ja vuorovaikutus toiseen avataan tässä pöydässä ensin.

Sitten nuori ja yritys siirtyvät yrityksen pienoisversioon ja tehtävä lähtee käyntiin Muotoilun Skidiakatemia muotoiluprosessin myötä. Esimerkiksi *Luodaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtumaan osallistuu mainosalan yritys. Mainosyritykseen astuu nuori. Tapahtuman ohjaajat auttavat **uteliaisuuden** herättämisessä, ja nuoren ongelmaksi ilmenee, ettei hän tunne omaa osaamistaan. **Empatialla** eläydytään tähän ongelmaan ja nuorta haastatellaan aiheesta lisää. Käy ilmi, että hän pelaa paljon erilaisia videopelejä. Sen jälkeen käynnistetään **ideointivaihe**, jossa mainosyritys yhdessä nuoren kanssa keksivät idean mainokselle, jossa mainostetaan nuoren lempipeliä. **Luonnosteluvaiheessa** hahmotellaan mainosta, jonka jälkeen **prototyypivaiheessa** selviää mainoksen käytännön toimiminen. Tässä esimerkissä sen **testausvaiheessa** mainoksen toimivuutta voidaan testata sellaisten nuorten mielenkiintoa pelata peliä, jotka eivät ole sitä vielä pelanneet. **Lanseerauksessa** mainos voidaan esimerkiksi näyttää kaikille tapahtumassa. Toinen versio voisi olla uskaliaasti valmistaa mainos nuoresta itsestään samalla muotoilun prosessilla.

Nuori toivotetaan tervetulleeksi työpajatapahtumaan ja sen jälkeen hän on vapaa kulkemaan tilassa. Tapahtumassa on taustamusiikkia ja lähellä tuotettua tarjottavaa. Suunnitellussa tilanteessa nuori tulee tapahtumaan, astuu häntä kiinnostavan yrityksen tilaan, tekee yrityksen kanssa tehtävän esimerkiksi edellä mainitulla tavalla, pitää tauon tarjottuun äärellä ja tutustuu toisiin nuoriin. Sen jälkeen nuori tutustuu vielä toisen tai kolmannen yrityksen tapaan tehdä tehtävää. Nuori poistuu tapahtumasta ajatellen, että minusta on vaikka mihin. Nuori tuntee onnistuneensa monessa eri osa-alueessa tapahtuman aikana. Hän saa myös muistoksi hyötyesineen tapahtumasta.

Kuvio 6. Yrityksen ”miniversio” ja Luottamuspöytä.

8 Yritysten tahtotilan selvittäminen

Tässä opinnäytetyössä selvitettiin yritysten tahtotilaa osallistua mukaan nuoria auttaviin tapahtumiin. Kysely on määrällisen tutkimuksen menetelmä. Kyselyn etuna on saada laajempaa tutkimusaineistoa, nopeasti ja tehokkaasti (Ojasalo ym. 2015, 121-122). Kysely soveltuu tähän selvitysvaiheeseen, kun halutaan tietää useamman yrityksen mielipidettä eri aiheista.

Kyselyn aiheina tätä opinnäytetyötä varten tiedustelin ensin yritysten yleistietoa nuorison syrjäytyneisyyden tilasta, nuorten omista toiveista ja yritysvastuun sosiaalisesta ulottuvuudesta (liite 2). Sen jälkeen kyselyssä pyysin mielipidettä tapahtuman muodosta, sekä millä tavalla yritykset lähtisivät mukaan toimintaan. Lopuksi otin selvää kyselyssäni yritysten mielipidettä tapahtuman pituudesta, ja että riittääkö yhden päivän tapahtuma nuorille tutustua yritykseen ja toisinpäin. Viimeinen avoin kysymys antoi tilaa myös pidemmälle vastaukselle. Kyselyyn vastasi 19 yritystä pääkaupunkiseudulta. Vajaa yksi kolmasosa vastanneista (31,6%) olivat mikroyrityksiä, toinen vajaa kolmannes (31,6%) pieniä yrityksiä ja loput vastanneista olivat keskisuuria tai suuryrityksiä. Tiedustelin yrityksen kokoa henkilöstömäärän mukaan (liite 2.) Suurin osa (68,5%) kyselyn tekijöistä työsken-

telivät yrityksessä ylempänä toimihenkilönä. Kysely on jaettu Ornamon sähköisessä uutiskirjeessä, omassa LinkedIn-profiilissani, sekä lähetetty suoraan esimerkiksi Fiskars Oy:lle ja Elisa Oy:lle.

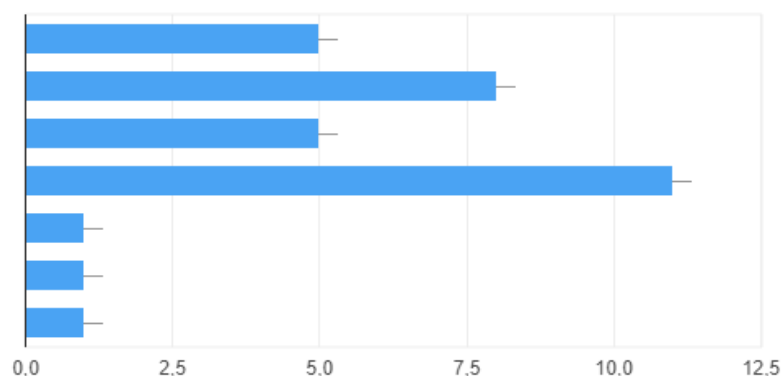
Suurin osa vastaajayrityksistä (78,9%) ei tiennyt Suomessa olevan yli 65 000 nuorta syrjäytyneenä. Luku on peräisin Me-säätiön verkkosivujen viimeisimmästä tutkimuksesta. Kun seuraavaksi kysyin kyselyssä yrityksiltä, että tiesivätkö ne monen kyseisen nuoren toivovan ohjaavia, välittäviä ja kannustavia aikuisia tulevaisuuden suunnittelussaan, niin noin 63% vastasivat myönteisesti. Yleistietämysosion viimeisessä kysymyksessä kysyin ovatko yritykset tietoisia, että yritysvastuu voidaan jakaa ympäristöasioiden lisäksi myös esimerkiksi sosiaaliseen vastuuseen? Noin 74% vastaajista tiesivät tämän.

Halusin selvittää, minkä tyyppiseen tapahtumaan yritykset olisivat eniten halukkaita osallistumaan mukaan. Kyselyssäni esiteltiin lyhyesti sekä näyttelymallinen tapahtumaidea, että Natalia Ritarin kanssa ideoima taidetyöpaja (taulukko 4, 30.) Selkeä enemmistö vastaajista osallistuisivat näyttelymalliseen tapahtumaan (68,4%), 21,2% vastaajista pitivät taidetyöpajaa mielenkiintoisempana, ja 10,5% vastaajista eivät lähtisi mukaan kyseiseen toimintaan.

Kyselyssä halusin ottaa selvää, millä tavoilla yritykset osallistuisivat mukaan tapahtumaan, johon osallistuu myös nuoria. Tässä vaiheessa prosessia oli jo selvää, että yritys voi osallistua tapahtumaan monin eri tavoin, kuten taulukko 6 osoittaa.

Yrityksillä on useita mahdollisuuksia osallistua kyseiseen, kuvitteelliseen tapahtumaan. Millä tavoin teidän yrityksenne voisi ottaa osaa tapahtumaan?

19 vastausta

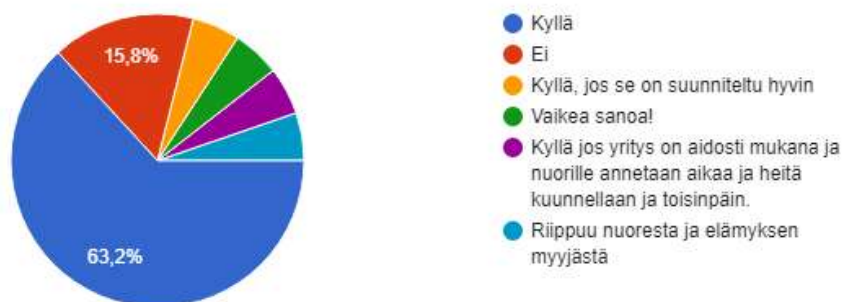
Taulukko 6. Eri tavat yrityksen osallistua mukaan tapahtumaan, Google Forms.

Tulokset taulukon 6 diagrammissa ylhäältä alaspäin ovat: yrityksestämme voisi tulla yksi henkilö tekemään yhteistä taideteosta (26,3%), yrityksestämme voisi tulla pieni ryhmä edustamaan yritystämme "miniversiona" (42,1%), rahallisesti tai muulla sponsoroinnilla (26,3%), materiaalisesti, yrityksestä löytyvällä hukkatavaralla, tai muun kierrätysmateriaalin avustuksena (57,9%), ei mikään ylläolevista (5,3%), päivä yrityksessä (5,3%), ympäristötaiteen vinkkejä voisi antaa (5,3%).

Halusin saada selvyuden yrityksiltä, että kokevatko he yhden päivän tapahtuman olevan riittävä pituudeltaan nuoren tutustua yritykseen, ja yrityksen tutustuvan nuoreen. Vastaa- jaryitykset olivat erittäin positiivisia tapahtuman hyötysuhteesta molempiin suuntiin. Taulukko 7 kuvaa yritysten mielipidettä siitä, että uskovatko he yhden päivän tapahtuma riittää ajallisesti nuoren saavan "ahaa-elämyksiä" ja innostusta yritysmaailmasta?

Uskotko, että yhden päivän tapahtuma riittää ajallisesti nuoren saavan "ahaa-elämyksiä" ja innostusta yritysmaailmasta?

19 vastausta

Taulukko 7. Nuoren hyöty yrityksestä tapahtumassa, Google Forms.

Vain 15,8% vastaajista vastasivat suoraan ei, yksi päivä ei riitä. Yhteensä 21,2% vastaajista olivat myönteisiä, mutta ehdollisia vastauksessaan. Tapahtuma vaatii ehdollisen vastaajien mielestä hyvää suunnittelua, aitoa läsnäoloa yritykseltä, ja näiden kahden tahon välisestä suhteesta. Loput 63,2% vastaajista vastasivat kysymykseen täysin myönteisesti (taulukko 7.)

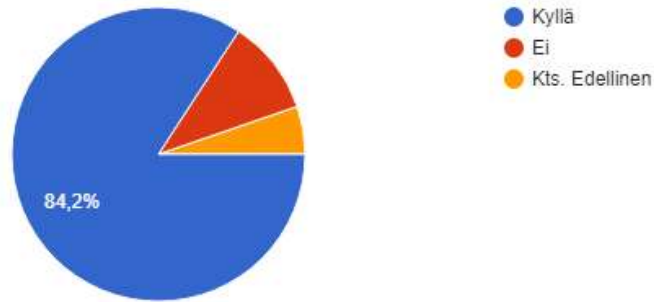
Taulukko 8 kuvaa kysymystä, jossa yrityksiltä kysyttiin mielipidettä, uskovatko he yhden päivän tapahtuman riittävän ajallisesti tapahtumaan osallistuvan yrityksen saavan nuorilta uusia ideoita tai antavan nuorille onnistumisen kokemuksia? Onnistumisen koke-

muksella tässä kysymyksessä tarkoitetaan yrityksen puolelta tulevaa nuorelle kohdistunutta kokemusta päivästä. Jopa 84,2% vastaajayrityksistä vastasi myönteisesti. 10% vastaajista vastasivat kielteisesti.

Uskotko yhden päivän tapahtuman riittävän ajallisesti tapahtumaan osallistuvan yrityksen saavan nuorilta...van nuorille onnistumisen kokemuksia?

19 vastausta

Taulukko 8. Yrityksen hyöty nuorilta tapahtumassa, Google Forms.

Viimeisessä kysymyksessä annoin vastaajille mahdollisuuden vastata avoimesti, jos yritykset halusivat esille miitteitä koskien kyseisiä tapahtumakonsepteja, tai nuorten ja yrittäjämaailman tutustumisesta. Tapahtuman idea sai sekä myönteistä palautetta, että kehitysehdotuksia yrityksiltä. Ohessa muutamia kehitysehdotuksia.

Päivä yrityksessä olisi ehkä vielä parempi. Koska silloin nuoret pääsisivät jo työelämän syrjään hieman kiinni ja näkisivät erilaisia työpäiviä. Niitä voisi olla vaikka kolmessa eri työpaikassa kolmena eri päivänä... (vastaus 1).

Hieno ajatus! Ehkä jatkoa jonkunlaisella tutoroinnilla? Moni lahjakkuus jää huomaamatta, kun ei saa kotoa mahdollisuuksia toteuttaa lahjojaan! Aikuisille on tarjolla monenlaista vertaistukea - ehkä nuorille voisi olla apua työelämän tuttavuudesta? (vastaus 2).

Miksei voisi miettiä sitä, että nämä kaksi eriehdotettua konseptia mixataan? Alkuun miniversio ja tehtävät, ja iltabakkanaali missä halukkaat jäävät tekemään yhteistä taideteosta musiikin soidessa ja väkijuomien virratessa... (vastaus 3).

Olisi hyvä miettiä valmiiksi, miten nuoret ja yritykset voivat päivän jälkeen pitää yhteyttä, esim. voisiko yritys tarjota "hyvälle tyypille" harjoittelupaikan/kesätyöpaikan tms., jotta yhden päivän kokeilu ei jäisi vain siihen vaan saisi tarvittaessa jatkoa. Erityisesti nuoren näkökulmasta olisi varmasti tärkeää, että tietoa matalan kynnyksen seuraavasta stepistä olisi helposti löydettävissä. (vastaus 4).

Yritysten vapaaehtoisesti antamissa kehitysehdotuksissa ilmenee, että tapahtumaa voisi jatkaa siitä huolimatta, että tapahtuma on yhden päivän mittaisena riittävä sekä nuorelle, että yritykselle tutustua toisiinsa.

Kyselyn vastauksista ilmenee, että suurin osa yrityksistä ei tiedä nuorison syrjäytymisen tämän hetkistä tilaa, mutta tietävät nuorten kaipaavan kannustavan aikuisen tukea. Yritykset myös tietävät, että yrityksillä on ympäristöllisen vastuun lisäksi myös sosiaalinen vastuu. Kyselyyn vastanneet yritykset osallistuisivat ennemmin näyttelymalliseen tapahtumaan. Eniten yritykset olivat kiinnostuneita osallistumaan tapahtumaan kierrätysmateriaalien lahjoituksilla tapahtuman toteutusta varten, ja toiseksi kiinnostuneita edustamaan pienoiversiolla tapahtumassa. Yritysten mielestä nuorella on mahdollisuus saada innostusta yrityksiltä yhden päivän mittaisen tapahtuman aikana, sekä yritysten saavan nuorilta uusia ideoita yhden päivän aikana. Lisäksi muutamissa palautteissa ehdotettiin tapahtumalle jatkoa, esimerkiksi tutoroinnilla, yhteisillä juhlilla, tai harjoittelupaikalla.

9 Pohdinta ja jatkosuunnitelmat

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, että minkälaisella suunnitelmalla syrjäytymisvaarassa oleva nuori, luovan alan yritys ja Designmuseon ja Ornamon Muotoilun Skidiakatemia yhdistyisivät parhaiten. Lisäksi tämä opinnäytetyö selvitti yritysten tahtotilaa osallistua mukaan tämän kaltaisiin tapahtumiin. Ensimmäinen tulos on suunnitelma uudelle työpajatapahtumalle, joka on jalostettu Designmuseon ja Ornamon Muotoilun Skidiakatemiasta. *Luodaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtumapäivänä Designmuseossa yritykset osallistuvat pieninä versioina Designmuseon tiloihin ja nuoret kiertävät yrityksiä tehden heidän omaan tulevaisuuteen suuntaavia tehtäviä muotoilun menetelmin. Tapahtuman teemana on luottamus ja kaikille osanottajille, myös yrityksen edustajille, esitellään luottamusta lisääviä harjoituksia ennen toiminnallista kiertämistä yrityksissä. Lisäksi tehtäviä yrityksen sisällä tehdään Skidiakatemian muotoiluprosessin menetelmin ja ulkopuolisen ohjaamana. Tapahtuman tarkoituksena on olla helposti lähestyttävä, nuorta innostava ja hauska työpajatapahtuma. Yritykset hyötyvät tapahtumaan osallistumisesta muun muassa profiloitumalla sosiaalisen yritysvastuun, eli nuorten tulevaisuutta tukevaksi yritykseksi, oppimalla nuorilta uutta ja tutustumaan tulevaisuuden tekijöihin.

Yritysten tahtotilan selventäminen tuotti tuloksen, josta ilmeni, että suurin osa yrityksistä ei tiedä nuorison syrjäytymisen tämän hetkistä tilaa, mutta ovat tietoisia, että yrityksillä

on sosiaalinen vastuu. Yritykset osallistuisivat ennemmin näyttelymalliseen tapahtumaan ja eniten kierrätysmateriaalien lahjoituksilla tapahtuman toteutusta varten, sekä edustamaan pienoisversiona tapahtumassa. Yritysten mielestä yhden päivän tapahtuma riittää ajallisesti sekä nuoren, että yrityksen tutustua toisiinsa ja innostua toisistaan. Lisäksi tapahtumalle toivottiin jatkoa.

9.1 Pohdinta *Luodaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtuman suunnitelmasta

Nuorison syrjäytymisen syvien syiden taustoittamisessa kävi ilmi, että yksi nuorten syrjäytymisen syy heidän omasta mielestään on ulosjääminen sosiaalisesta elämästä. Usein se yhdistetään yksinäisyyden tunteeseen. *Luodaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtuman suunnitelmassa tapahtumaan osallistuva nuori tapaa tilaisuudessa ammattimaisia ohjaajia, yrityksen edustajia ja muita nuoria. Tapahtuman yksi taustaidea on, että nuoret tutustuisivat toisiinsa tapahtuman aikana. Tosin, tapahtuma on yksipäiväinen, joten yksinäisyyttä voi kokea sen loputtua. Olisi hyvä jatkaa tapahtumaa esimerkiksi jälkimarkkinoinnin avulla, jolloin kokemuksesta tulee pidempi ja nuoret voivat pitää yhteyttä. Työpajatapahtumaan voisi myös sisällyttää ryhmäytymistä sosiaalisen median sisällä, jolloin yksinäisyys ei pääse valloilleen yhden päivän tapahtuman loputtua. Ei pidä myöskään poissulkea ajatusta, jossa tapahtuma olisi festivaalin tapaan monipäiväinen.

Syrjäytyneisyyden taustakartoituksesta myös ilmenee, että nuoret kaipaavat ohjaavia, välittäviä, ja kannustavia aikuisia elämiinsä. Suunnitelmassa ammattimaiset ohjaajat ja yritysedustajat ovat *Luodaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtumassa ovat ensisijaisesti siellä nuoria varten. Toisaalta tapahtumaan osallistuvat yritysedustajat eivät oletettavasti ole nuorisotyön ammattilaisia, kuten osa ohjaajista, joten yrityksiä olisi hyvä valjastaa nuoren ihmisen kohtaamiseen. Ihanteellisimmassa tilanteessa tämän kaltaiselle pienelle luennolle voisi asettaa aikaa ennen kuin tapahtuman ovet avautuvat nuorille.

Viitekehyksessä esitellyt muotoiluprosessin tuomat hyödyt sen tekijälle ja kokijalle, tässä tapauksessa nuorelle, olivat oppi itsenäiseen ja rohkeaan ajatteluun, ja työelämätaitoja. Suunnitelmassa nuori pääsee näkemään yrityksen kanssa yhdessä tekemien tehtävien kautta, miten töitä tehdään aidossa elämässä, mutta pienessä muodossa ja lyhyessä ajassa. Yrityksen edustajat ovat ammattilaisia omilla aloillaan ja suunnitelmien mukaan esimerkkejä työelämästä. Yrityksen tietämys muotoiluprosessin kulusta saattaa olla vailinainen. Tästä saattaa syntyä ilmiö, jossa ohjaajat joutuvat kuljettamaan sekä yrityksen, että nuoren tapaamista ja tehtävän tekemistä liikaa. Suunnitelmassa ohjaaja avustaa

aluksi molempia tahoja, mutta viimeistään ideointivaiheessa on yrityksen aika jatkaa tehtävän tekemistä yhdessä nuoren kanssa.

Niin ikään muotoiluprosessi on monivaiheinen, joten yhden päivän tapahtuman pituus tulee vaiheikkaassa projektissa vastaan. Onko aika riittävä palvelumuotoilun prosessille, ehtiikö muotoiluprosessin kaikkia vaiheita käymään tapahtumassa läpi? Tapahtuman suunnitelmassa on toki paljon toiminnallisia elementtejä, mutta keskiössä on nuoren onnistumisen kokemukset. Lopullisella tuotteella ei tämän suunnitelman mukaan ole se suurin merkitys. Tärkeintä onnistumisen kokemuksen saamiseksi on vastuullisuus. Tehtävässä olisi hyvä olla tarpeeksi vastuuta nuorille. Yrityksille täytyy selventää, että nuorille täytyy uskaltaa antaa myös vaativampia tehtäviä ja nuoriin täytyy luottaa. Jos yritys ei anna tarpeeksi vastuullista tehtävää, niin koko tapahtumasta katoaa pohja. Ohjaajat voisivat tällaisissa tapauksissa muistuttaa yrityksiä vastuunannosta ja luottamuksesta. Suunnitelman mukaan Luottamuspöydän tehtävänä on kasvattaa tahojen molemminpuolista luottamusta ennen tehtävän alkua.

Viitekehityksen teoriassa osallisuudesta osallisuus toimii suojaavana tekijänä syrjäytymisen tunnetta vastaan. *Luodaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtuman suunnitelmassa on otettu huomioon osallisuuden ja osallistamisen vaikutukset, erityisesti sosiaaliset ja toiminnalliset vaikutukset. Tapahtumassa on suunnitelmien mukaan automaattisesti mukana useita ihmisiä (sosiaalinen vaikutus), ja toiminnallisuus tulee tapahtuman monipuolisuudesta ja ”mobiiliudesta”, sekä oheisohjelmasta, kuten musiikista ja tarjottavista. Suunnitelman ensimmäisessä vedoksessa nuori ”istuutui penkille yritykseen”, ikään kuin kuunnellen, mitä yrityksellä on nuorelleen itselleen sanottavaa, mutta lopullisessa suunnitelmassa yhteisen tehtävän tekeminen on enemmän toiminnallisempaa. Myös yrityksen muodon ei tarvitse olla perinteinen, vaan toteutus on vapaa.

Tutkija Anna-Maija Isola työryhmineen tutkivat osallisuutta ja mittasivat osallisuuden tekijöitä, ja tulivat siihen lopputulemaan, että nuoret tuntevat luottamuspulaa. Luottamus tuli esiin myös suunnittelutapaamisessa yhdessä suunnittelija Natalia Ritarin kanssa. Mielestäni luottamus on varteenotettava asia, kun yritetään yhdistää kaksi toisilleen vierasta tahoja toisiinsa. Itse koen, että yritysmaailma voi tuntua nuorelle kaukaiselta ja hänelle vieraalta paikalta. Koen myös, että yritykset voisivat liiro Viinasen toiveen mukaan ottaa enemmän syrjäytyneitä nuoria työvoimaksi, jos heiltä löytyisi tarpeeksi luottamusta nuoria kohtaan. Luottamuspöydän tehtävä *Luodaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtumassa voisi olla jopa suuremmassa roolissa kuin se on suunniteltu.

Mahdollistamisessa osallistaminen ei ole yhdensuuntaista, ylhäältä alaspäin suuntautuvaa ohjaamista, vaan kaikkia osapuolia huomioivaa matalan kynnyksen toimintaa, selviää viitekehystä Antti Poikolan osallistamisen kritiikistä. Työpajatapahtuma *Luodaan mun tulevaisuus* on suunniteltu olevan mahdollisimman matalakynnyksinen sekä nuoren, että yrityksen osallistua mukaan. Mitään lopputulemia ei voi tietää etukäteen, prosessin polkuja on vaikeaa suunnitella ennalta, kaikki toiminta on nuoren ja yrityksen käsissä. Tapahtuma mahdollistaa nuoren ja yrityksen tapaamisen. Lisäksi oheisohjelman on tarkoitus herättää mielenkiintoa ja innostaa erityisesti nuoria osallistumaan tapahtumaan. Haasteena tapahtumalla, kuten muillakin vastaavilla, on saada nuoret ulos kodeistaan ja osallistumaan. Aina edes parhaimmat tapahtumaideat tai hienoimmatkaan oheisohjelmat ja ilmainen ruoka eivät riitä nuoria innostamaan osallistumaan tapahtumaan. *Luodaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtuman suunnitelma tarvitsee vielä markkinointisuunnitelman, jossa tapahtuman koko kasvaa sosiaalisen median puolelle ja tapahtuma lisää kiinnostusta. Yritysten puolelta tapahtumaan voisi tulla mukaan jokin nuoria innostava yritys.

Viitekehyksessä kerrotaan Laura-Maija Heron Minno-innovaatioprojektista. *Luodaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtuman suunnitelma on samankaltainen kuin Minno-innovaatioprojektin toteutus. Tapahtumaan osallistuva yritys saa paljon samoja hyötyjä suunnitelmassa, kuin ”Minnossa”; yritys oppii nuorilta uusimpia trendejä ja luovia, uusia ratkaisuja. Tosin, työpajatapahtuman suunnitelman mukaan yrityksen ei ole tarkoitus suoraan rekrytoida nuorista heille työntekijöitä. Se ei ole Minno-projektinkaan pääasiallinen tavoite, mutta seitsemässä viikossa yritys saattaisi ehtiä tutustua nuoreen paremmin mahdollisena työntekijänä. Joka tapauksessa, tapahtuman pituudesta puhuttaessa, haluan itse uskoa yhden päivän riittävän nuorelle innostua uusista asioista, kiinnostumaan omasta tulevaisuudestaan ja tuntea onnistumista. Haluan yhden päivän tapahtuman pituudella haastaa ajatuksen, että nuori oppii uutta vain pidemmällä ajalla. Lisäksi täytyy muistaa, että innovaatioprojekti on pakollinen opintojakso, joten nuorten sitoutuminen saattaisi siis kahdesta syystä jäädä heikoksi. Pakollisuus ja pitkä sitoutuminen ovat nuoria karkottavia tekijöitä.

Jos nyt tekisin tämän opinnäytetyön uudestaan, niin toteuttaisin sen systemaattisemmin. En myöskään poissulje ajatusta siitä, että tämän voisi tehdä parityönä. Minulle tuotti hankaluutta tehdä tätä työtä yksin, ja uskon, että parityöskentelynä päämääränä olisi ollut selkeästi, ja vain ja ainoastaan työpajan testaaminen käytännössä. On harmittavaa, että

en ehtinyt testata työpajan toimivuutta pilottina, sillä konstruktivisen lähestymistavan viimeiset vaiheet jäivät tässä työssä toteuttamatta. Tuotoksen toimivuuden osoittamista käytännössä voi testata tämän työn jälkeen, jos Designmuseo ja Ornamo ovat kiinnostuneita toteuttamaan sitä. Olisin itse enemmän kuin kiinnostunut testaamaan työpajatahtumaa edes pienessä muodossa käytännössä.

9.2 Pohdinta yritysten tahtotilasta

Kuten aiemmin mainitsin, yritysten yhteiskunnallisen vastuun sisältävän ympäristö- ja talousvastuullisuuden lisäksi sosiaalista vastuuta. Kyselyyn vastanneista yrityksistä suurin osa oli tietoinen kyseisen ulottuvuuden olemassaolosta. Tämä tieto oli mielestäni yllättävä, sillä tietääkseni harvemmat yritykset ottavat osaa sosiaalisin tekoihin yhteiskunnan hyväksi. Lisäksi, kun suurin osa ei ollut tietoinen syrjäytyneiden nuorten lukumäärästä Suomessa, niin tulos on ennakoimaton. Tosin, kun tietoisuus sosiaalisesta vastuusta oli näin laajaa, niin yritykset saattavat tehdä pieniä sosiaalisia tekoja yhteiskunnan eteen, kuten tavaralahjoituksia. Tämän opinnäytetyön ryhmittymä, nuoret, kaipaavat myös välittävän ja kannustavan aikuisen tukea, eikä pelkästään materiaa. Kuulin ystävältäni, että Suomi100-juhlavuoden kunniaksi esimerkiksi teleyritys Elisan työntekijöitä kehoitettiin tekemään yhden työpäivän sijaan vapaaehtoistyötä yhteiskunnan hyväksi. Jos kaikki suuremmat yritykset tekisivät samaa, niin syrjäytyneiden nuorten lukumäärä saattaisi olla pienempi.

Joukkoistamisesta keskustelu viitekehysessä myös Iiro Viinanen. Viinanen kannusti yrityksiä palkkaamaan joukolla syrjäytyneitä nuoria. Oli mielenkiintoista huomata, että Viinanenkin huomautti yrityksiä, ettei yhden nuoren palkkaamisesta koidu niin suurta kuluja, kuin mitä se antaa takaisin yhteiskunnalle. Kyselystäkin kävi ilmi, että joka viides yritys olisi valmis rahalliseen avustukseen tämän opinnäytetyön suunniteltuun työpajatapahtumaan, ja yli puolet olivat valmiita luopumaan vanhasta materiaalista tai muusta kierrätyskelpoisesta tavarasta. Kysymykseen sai toki valita useampia vaihtoehtoja, mutta näyttää siltä, että yritysten on helpompaa luovuttaa vanhaa tavaraa kuin käteistä.

Mitkä ovat yritysten valmiudet yhteiskuntavastuullisempaan toimintaan? Viitekehysessä mainitaan Matti Vanhasen hallituskaudesta Suomen Eduskunnassa, jolloin jo silloin sosiaalipolitiikkaa haluttiin siirtää markkinatalouden puolelle. Kyselyn mukaan yrityksillä on tietoisuutta yritysvastuusta, innostusta osallistua esimerkkitapahtumaan, ja uskoa hyötysuhteesta nuoren kanssa kohtaamisesta, mutta mikä yritys tosissaan haluaa

seistä kyseisen asian takana? Kyselyssäni tiedustelin alun perin vastaajarytymän nimeä omaa kirjanpitoani varten. Kun otin kyseisen kysymyksen pois, ja vaihdoin sen tiedusteluun yritysten koosta, niin sain paljon enemmän vastauksia. Yritykset oletettavasti karttavat nimensä laittamista ylimääräisiin kyselyihin, sillä niistä saattaa tulla jatkoyhteydenottoja. Mieli pidettä voi aina kysyä, mutta kun oikea tilaisuus tulee, niin kuinka moni yritys olisi aidosti valmis lähtemään mukaan kyseiseen toimintaan? Joka tapauksessa uskon, että jos tapahtuma suunnitellaan niin tarkasti kuin mahdollista, ja suunnitelma toteutuu, niin moni yritys olisi aidosti mukana hankkeessa. Sosiaalista vastuuta pitää myös huomioida yrityksen sisällä vuosittaisella tasolla.

Viitekehityksessä Riikka Polson pro gradu -työn tuloksessa luovien alojen yritykset näyttävät esimerkkiä ja muuttavat koko yrittäjyyden käsitteen, jossa yrittäjä ei tavoittele omaa voittoa, vaan yhteiskunnallista yhteistä hyvää. Kyselyssäni korostui se, että yhden päivän mittainen tapahtuma riittää hyvin kaikille osapuolille innostua toisistaan. Voisiko näistä vetää johtopäätöksen, jossa pelkkä luova tekeminen olisi vastaus kaikkeen? Esimerkiksi tilintarkastusyrittäjä ei ole perinteisesti luovan alan yritys, mutta se voisi osallistua työpajatapahtumaan heittäytyen luovaksi instituutioksi, ainakin yhden päivän ajaksi. Tapahtumaan osallistuva nuori saattaa yllättävällä hetkellä innostua tilintarkastajan tehtävistä, kunhan he ovat vain luovassa ilmapiirissä kohdanneet toisensa ensin.

Kyselyyni olisi voinut vastata useampikin yritys, mutta olen tyytyväinen lopputulokseen. Olen iloinen, että alkuperäinen ideani työpajatapahtumasuunnitelmasta oli mielenkiintoisempi yrityksen osallistua mukaan. Tämä myös joiltain osin todistaa, että pitää luottaa omiin ideoihin ja omaan intuitioon siitä, mikä toimii ja mikä ei.

9.3 Jatkosuunnitelmat

Luodaan mun tulevaisuus – työpajatapahtuma on nyt suunniteltu. Seuraavaksi se vaatii pilotointia. Designmuseo on ilmaissut alustavaa kiinnostusta testata työpajatapahtumaa käytännössä pienellä kaavalla. Pilottiin tarvitsisi kaksi tai kolme yritystä edustajineen pienoisversioina Designmuseon tiloihin, 10-15 nuorta testaamaan tapahtuman kulkua, sekä suunnittelija Natalia Ritaria vetämään työpajatapahtuman pilottia. Ritarin lisäksi pilotissa olisi mukana yksi nuorisotyöntekijä antamassa mielipiteen tapahtuman kulusta ja nuoren parhaasta kohtaamisesta. Sekä nuorilta, että yrityksen edustajilta pyydetäisiin kyselyn kautta mielipiteet tapahtuman onnistumisista ja heikkouksista. Sen jälkeen tapahtumaa kehiteltäisiin vielä yhdessä Designmuseon, Ornamon ja Natalia Ritarin kanssa.

Kun työpajatapahtuma on pilotoitu ja kehitetty eteenpäin, sille haetaan apurahaa. Näkisin hankerahoitusta haettavan Euroopan Sosiaalirahastosta (ESR) ja tässäkin opinnäytetyössä esiin tulleelta Me-säätiöltä. Molemmat säätiöt antavat rahoitusta hankkeille, jotka tekevät työtä nuorten syrjäytymistä vastaan ja parantavat heidän työllisyysmahdollisuuksia. Lisäksi, eritoten jos apuraha ei kata koko tapahtuman budjettia, niin lähialueen yrityksiltä pyydetään ylijäänyttä materiaalia tapahtuman toteutusta varten.

Muutaman vuoden sisään, kun *Luodaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtumaa on tehty kerran vuodessa, se saa aitoa menestystä. Nuorille on syntynyt ”kuhinaa” tapahtumasta, kaikki puhuvat siitä, ja nuoret odottavat, että milloin on seuraavan työpajatapahtuman päivämäärä. Aito menestys minulle henkilökohtaisesti tulee sillä hetkellä, kun tapahtuman päätteeksi nuori saa onnistumisen kokemuksen kautta innostusta hakea esimerkiksi koulutukseen tai työpaikkaan, johon tutustui työpajatapahtumassa. Tapahtuma on myös menestys silloin, kun yrityksiä haluaa osallistua tapahtumaan mukaan jonoksi asti. Vaikka *Luodaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtuman idea on olla yksipäiväinen, se saattaa muuttua muotoaan kahden päivän festivaaliksi, kun kiinnostus yltyy suureksi. Lisäksi työpajatapahtumaan osallistuu yhä suurempia ja kansainvälisempiä yrityksiä, ja työpajatapahtumaa järjestetään myös ulkomailla.

Kauempana tulevaisuudessa, edellä mainitun menestyksen jälkeen, *Luodaan mun tulevaisuus* -työpajatapahtuman peruseriaatteen tuodaan kouluihin. Kyseinen työpajamuotoinen tekeminen korvaa peruskoulussa teknisen- ja tekstiilityön opetuksen. Tulevaisuudessa opetus on enemmän aihekokonaisuuksien opettamista, joten palvelumuotoiluprosessi on hyvä vastine taitoaineille. Uskon, että muotoiluprosessin avulla oppilas oppii enemmän taitoaineista, kuin ylhäältä käsin tulevasta penaalien ompelemisesta tai kynätelineiden rakentamisesta. Lisäksi palvelumuotoilun vahvuus on poistaa sen tekijöiltä, eli oppilailta heille totuttuja rooleja, esimerkiksi hiljaisempi oppilas voi loistaa ”projektipäällikkönä” muotoilutehtävässä. Jokainen voi oppia toiselta uutta yllättävissä tilanteissa.

9.4 Lopuksi

Ennen tämän opinnäytetyön tekemistä olin vaihto-opinnoissa Lontoossa. Siellä sain ajatuksen, että haluan opinnäytetyölläni poistaa nuorison syrjäytymisen Suomesta. Aiheeni olivat vaihtelevia, mutta tiesin jo aluksi, että työni sisältää yritysten haastamista mukaan ongelman poistamiseen. Löysin Muotoilun Skidiakatemia ja ajattelin, että muotoilu voisi

olla avain nuorison syrjäytymisen poistamiseen. Minulla ei ole mitään kokemusta nuorisotyöstä, mutta minulla on aito kiinnostus auttaa nuoria löytämään oma suuntansa. Uskon myös oikeasti, että yritys vastuusta löytyy toinen avain nuorison työllisyyteen.

Kulttuurituottajan opintojeni alussa en ajatellut designin tai muotoilun olevan muuta kuin Muumi-mukeja tai Aalto-maljakkoita. Toisin sanoen, ei minua kiinnostavaa. Opintoni Metropoliasa ja University of Arts Londonissa ovat opettaneet minulle, että muotoilu on muutakin kuin Muumi-mukeja. Tällä hetkellä tiedän, että muotoilun menetelmiä voi soveltaa mihin vain ja niiden avulla voi saavuttaa mahdottomia. Opinnäytetyöstäni on muodostunut minulle haave jatko-opinnoista palvelumuotoilun saralla.

Lähdin tekemään työtäni täysin tyhjästä, tietämättä juuri mitään muotoilusta tai nuorisotyöstä. Halusin joka tapauksessa tehdä opinnäytetyön, jonka aiheesta ja tuloksesta on aidosti hyötyä. Olen iloinen, että sekä tilaajatahot, että muut opinnäytetyön aikana tapaamani yhteistyökumppanit ovat innostuneet aiheesta. Olen myös kiitollinen, että tilaajatahot ovat olleet tiiviisti mukana kehittämässä suunnitelmaa ja auttaneet minua työn edetessä. Designmuseo ja Ornamo lähtivät heti innostuneena mukaan opinnäytetyön ideaani. Tämän opinnäytetyön tekeminen on ollut minulle opettavainen tehtävä. Olen oppinut eniten nuorisosta, muotoilusta, ja kehittämistyön tekemisestä. Olen tosin myös oppinut, että minun on hankalaa työskennellä ainoana suurissa projekteissa, joten en tekisi tätä työtä uudestaan yksin. Joka tapauksessa olen ylpeä itsestäni, etten valinnut helposti lähestyttävää aihetta opinnäytetyöhöni, tai lähtenyt tekemään sitä helpoimman kautta. Aion myös jatkossa tehdä työtä yhteisen hyvän eteen.

Lähteet

Björklund Liisa, Nord Ulla ja Tarvainen Tom, 2018. *100 nuorta kehittäjää - Nuorten terveys- ja psykososiaalisen tuen palvelupakettiin*. Me-säätiö [verkkodokumentti]. Saatavuus: http://www.mesaatio.fi/wp-content/uploads/2018/03/100-nuorta-kehitt%C3%A4j%C3%A4%C3%A4_raportti_05032018-.pdf [Luettu 2.4.2018].

Designmuseum.fi., 2018. *Me*. [verkkosivu]
 Saatavuus: <http://www.designmuseum.fi/fi/me/#designmuseum> [Luettu 1.3. 2018].

Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu, 2013. *Nuorten syrjäytyminen - tietoa, toimintaa ja tuloksia*. Helsinki: EDUSKUNTA 2013.

Ek Ellen, Saari Erkki, Viinamäki Leena, Sovio Ulla ja Järvelin Marjo-Riitta, 2004. *Nuorten aikuisten työelämästä syrjäytyminen ja sosiaaliturvan käyttö*. Helsinki: Kela, tutkimusosasto.

Euro Laura, Kapanen Hanna, Kenttälä Marjo, Kiviranta Anna ja Ilonen Petra, 2017. *Matka palvelumuotoiluun - opas opettajalle*. Ylöjärvi: Katajamäki Print Media Oy.

Gretschel Anu ja Myllyniemi Sami, 2017. *Työtä, koulutus- tai harjoittelupaikkaa ilman olevien nuorten käsityksiä tulevaisuudesta, demokratiasta ja julkisista palveluista* [verkkodokumentti]. Nuoristotutkimusseura ry., Nuorisobarometrin erillinäyte/aineistonkeruu. Saatavuus: http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/hankkeet/nuorisobarometrin-erillisnayte/eriarvoistumistyoryhma_gretschelmyllyniemi_neet_aineistokooste_05122017_nettiin.pdf (Luettu 1.4.2018)

Hero Laura-Maija, 2018. *Minnotalkoot - Toimintatutkimus monialaisesta ja moniasteisesta innovaatiopedagogiikasta*. [verkkodokumentti] Metropolia.fi Saatavuus: https://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/TK/Julkaisut/pdf/2018_Hero_Minnotalkoot_TAITO.pdf [Luettu 1.8.2018]

Ilonen Petra ja Kapanen Hanna 2018. *Opinnäytetyön ehdotusta – Jaana Aalto-Setälä*. Sähköpostiviesti: 14.5.2018

Isola Anna-Maija, Kaartinen Heidi, Leemann Lars, Lääperi Raija, Schneider Taina, Val-tari Salla ja Keto-Tokoi Anna, 2017. *Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä ra-kentamassa*. Helsinki: Työpaperi 33/2017, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos.

Jelli, 2017. *Osallisuus -sanastoa / Jelli*. [verkkodokumentti]. Saatavuus: https://www.jelli.fi/yhdistykset_yhteistyossa/osallisuus/osallisuus-aineistoa/osallisuus-sanastoa/ [Luettu 5.4.2018].

Kenttälä Marjo, 2009. *Muotoilua! -opettajan opas muotoilukasvatukseen*. [verkkodokumentti] Saatavuus: <https://www.opinkirjo.fi/easydata/customers/opinkirjo/files/materiaalit/muotoilua.pdf> [Luettu 19.5.2018].

Kivinen Osmo ja Rinne Risto, 1995. *Koulutuksen periytyvyys – nuorten koulutus ja tasa-arvo Suomessa*. Helsinki: Tilastokeskus.

Lukka Kari, 2014. *Kari Lukka: Konstruktiivinen tutkimusote* [verkkodokumentti]. METO-DIX. Saatavuus: <https://methodix.fi/2014/05/19/lukka-konstruktiivinen-tutkimusote/> [Luettu 31.3. 2018].

Malmberg-Heimonen Ira, Siurala Lasse, ja Wrede-Jäntti Matilda, 2003. *Tulkintoja nuori-sotyöttömyydestä*. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Martin, 2016. *A Complete Guide to ABC Analysis*. [verkkodokumentti]. Cleverism. Saa-tavuus: <https://www.cleverism.com/complete-guide-abc-analysis-customer-segmenta-tion-inventory/> [Luettu 1.8.2018].

Me-Säätiö, 2017. *Syrjässä 69 000 nuorta* [verkkodokumentti]. Saatavuus: <http://www.mesaatio.fi/ajankohtaista/blogi/suomessa-on-syrjassa-tanaan-69-000-nuorta/> [luettu 29.3.2018].

Muotoilukasvatus.info, 2017. *Mikä ihmeen muotoilukasvatus? – Suomi*. [verkkodokumentti]. Saatavuus: <https://muotoilukasvatus.info/mika-ihmeen-muotoilukasvatus/> [Luettu 19.5.2018].

Ojasalo Katri, Moilanen Teemu ja Ritalahti Jarmo, 2015. *Kehittämistyön menetelmät - Uudenlaista osaamista liiketoimintaan*. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Ornamo. (2018). *Etusivu - Ornamo*. [verkkosivu] Saatavuus: <https://www.ornamo.fi/fi/> [Luettu 1.3. 2018].

Poikola, Antti, 2010. *Osallistaa vai mahdollistaa?* [verkkodokumentti]. Mahdollista.fi. Saatavuus: <http://www.mahdollista.fi/2010/12/15/osallistaa-vai-mahdollistaa/> [Luettu 5.4.2018].

Polso Riikka, 2010. Pro gradu-tutkielma: *Yhteiskunnallinen yrittäjyys luovien toimialojen yrittäjyyden näkökulmasta* [verkkodokumentti]. Saatavuus: <http://ethesis.siba.fi/files/nbnfife201011293045.pdf> [luettu 15.4.2018].

Pulliainen Erkki, 2008. *Yhteiskuntavastuu*. Helsinki: Ochre Chronicles Oy / Cosmoprint Oy.

Rintanen Hannu, 2000. *Terveys ja koulutuksellinen syrjäytyminen nuoren miehen elämänselityksessä*. Tampere: Tampereen yliopisto.

Takala Tuomo ja Kauppinen Ilkka, 2004. *Yrityksen yhteiskuntavastuu globalisoituvassa maailmassa*. Tampere: Vastapaino.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2012. *Lasten ja nuorten hyvinvointi. Kansallinen syntymäkohortti 1987 -tutkimusaineiston valossa*. [verkkodokumentti] Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavuus: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102984/THL_RAP052_2012_web.pdf [Luettu 1.4.2018].

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2017. *Osallisuus - Hyvinvointi- ja terveyserot - THL*. [verkkodokumentti]. Saatavuus: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus> [Luettu 7.4.2018].

Viinanen Iiro, 27.12.2017. *Mielipide: Yritykset voisivat ryhtyä työllistämään nuoria to-
sissaan.* [verkkodokumentti] Helsingin Sanomat. Saatavuus: [https://www.hs.fi/mieli-
pide/art-2000005502844.html](https://www.hs.fi/mieli-
pide/art-2000005502844.html) [luettu 27.12.2017].

Vira Riitta ja Ikonen Petteri, 2004. *Esineet esiin! -näkökulmia muotoilukasvatukseen.*
Vantaa: Taiteen keskustoimikunta.

Wild Antony, 2002. *Best practice in inventory management.* Toinen painos. Butter-
worth-Heinemann.

Yk-liitto.fi. (ei päiväystä). *Yritysten yhteiskuntavastuu / YK-liitto.fi.* [verkkodokumentti]
Saatavuus: <http://www.ykliitto.fi/yk70v/taloudellinen/yritysten-yhteiskuntavastuu> [luettu
14.4.2018].

Liite 1. Ideointiprosessi (osallistujat ja haastattelukysymykset)

Ideointityöpajana ryhmäkeskustelu Metropolia Ammattikorkeakoulussa 23.4.2018

Pyry Hanski

Hilja Heiskanen

Maaria Klemetti

Hanna Kokkonen

Juho Riste

Ida Sällinen

Toni Talasjoki

Liisa Tarvainen

Nina Walden

Karoliina Virkkunen

Ideointihaastattelu Helsingissä 29.4.2018

██████████

██████████

Haastattelukysymykset:

1. Mikä on hauskinta ja parasta elämässä?
2. Milloin, missä ja miten koit viimeksi onnistumisen tunnetta?
3. Mikä on unelmiesi ammatti, jos vain taivas on rajana?
4. Millainen on mielestäsi hyvä yritys?
5. Mikä olisi paras yritys työskennellä?
6. Jos joku tahoo haluaa tiedustella teiltä teidän tulevaisuutta koskevia haaveita, kumpi on parempi tapa: kasvotusten vai digitaalisesti applikaation/verkon välityksellä?
7. Mitä ominaisuuksia menestyjällä on?
8. Mitä hauskaa tekemistä keksisit Designmuseon tiloihin tapahtuvaksi?

LIITE 2. Kysely yrityksille

9/4/2018

Yritykset auttamaan nuoria onnistumaan!

Yritykset auttamaan nuoria onnistumaan!

Tämä kysely on osa opinnäytetyötäni. YRITYKSEN TIETOJA EI JULKAISTA MISSÄÄN!

Entinen valtiovarainministeri Iiro Viinanen ehdottaa Helsingin Sanomien mielipidekirjoituksessaan (<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000005502844.html>), että yritykset ottaisivat kunniatehtäväkseen auttaa syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Tästä innostuneena olen kehittämässä tapahtumakonseptia, jossa nuori kohtaa yritysmaailman Helsingin Designmuseossa erinäisten palvelumuotoilun menetelmien keinoin. Tapahtuman ideana on antaa nuorille onnistumisen kokemuksia.

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää erilaisten yritysten kiinnostusta osallistua kyseisiin tapahtumiin.

*Pakollinen

1. Yrityksenne koko (henkilöstön määrään perustuva kokoluokitus) *

Merkitse vain yksi soikio.

- Suuryritys (hlöstön määrä >250)
- PK-yritys (hlöstön määrä <250)
- Keskisuuri yritys (hlöstön määrä 50-249)
- Pieni yritys (<50)
- Mikroyritys (<10)

2. Oma toimesi yrityksessä *

Merkitse vain yksi soikio.

- Ylempi toimihenkilö
- Alempi toimihenkilö
- Muu: _____

3. Tiesittekö, että Suomessa on yli 65 000 syrjäytynyttä nuorta? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
- Ei

4. Tiesittekö, että moni näistä nuorista toivoisivat ohjaavia, välittäviä ja kannustavia aikuisia tulevaisuuden suunnittelussaan? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
- Ei

5. Yritysten yhteiskuntavastuu liitetään usein ympäristön suojelemiseen. Tiesittekö, että yritysvastuu voidaan jakaa ympäristöasioiden lisäksi myös esimerkiksi sosiaaliseen vastuuseen? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
- Ei

https://docs.google.com/forms/d/1YYccJcz00myAsghtSRIwI2OjWt7ND6e6RXuqNXq_AGN4/edit

1/3

9/4/2018

Yritykset auttamaan nuoria onnistumaan!

6. Opinnäytetyöni tarkoituksena on kehittää yhden päivän tapahtuma, jossa nuori ja yritysmaailma tutustuvat toisiinsa muotoilun parissa. Kumpi seuraavista tapahtumakonsepteista vaikuttaa paremmalta ja houkuttelevammalta teidän yrityksellenne osallistua mukaan?*

Merkitse vain yksi soikio.

Päivä Designmuseossa, johon yritykset osallistuvat "miniversioina". Nuoret kiertävät yritysten miniversioissa tehden yritysten heille antamia tehtäviä, esimerkiksi sisältöä yrityksen some-kanaviin tai fyysisiä tuotteita. Tehtäviä tehdään yrityksestä riippumatta muotoilun menetelmin. Pääosassa on nuoren osaamisen tunnistaminen, aitojen tehtävien tekeminen, ja muotoiluun tutustuminen. Musiikista vastaa DJ.

Päivä Designmuseossa, jossa yritysten edustajista ja nuorista muodostetaan sekaryhmiä, ja ryhmien tavoitteena on rakentaa suurikokoinen, yhteisöllinen taideteos kierrätysmateriaaleista. Teemana on luottamuksen rakentaminen ja taidetta tehdään muotoilun menetelmin. Tapahtuman teemana on luottamuksen rakentaminen ja nuoriin tutustuminen. Musiikista vastaa DJ.

Emme lähtisi mukaan tämän kaltaiseen toimintaan, kiitos.

https://docs.google.com/forms/d/1YYccJcz00myAsghtSRiwl2OjWt7NDe6RXuqNXq_AGN4/edit

2/3

9/4/2018

Yritykset auttamaan nuoria onnistumaan!

7. Yrityksillä on useita mahdollisuuksia osallistua kyseiseen, kuvitteelliseen tapahtumaan. Millä tavoin teidän yrityksenne voisi ottaa osaa tapahtumaan? *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Yrityksestämme voisi tulla yksi henkilö tekemään yhteistä taideteosta.
- Yrityksestämme voisi tulla pieni ryhmä edustamaan yritystämme "miniversiona".
- Rahallisesti tai muulla sponsoroinnilla.
- Materiaalisesti (yrityksestä löytyvällä hukkatavaralla, tai muun kierrätysmateriaalin avustuksena)
- Ei mikään ylläolevista
- Muu: _____

8. Uskotko, että yhden päivän tapahtuma riittää ajallisesti nuoren saavan "ahaa-elämyksiä" ja innostusta yrity maailmasta? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
- Ei
- Muu: _____

9. Uskotko yhden päivän tapahtuman riittävän ajallisesti tapahtumaan osallistuvan yrityksen saavan nuorilta uusia ideoita tai antavan nuorille onnistumisen kokemuksia? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
- Ei
- Muu: _____

10. Onko jotain, jonka haluaisitte vielä tuoda esille koskien kyseisiä tapahtumakonsepteja, tai nuorten ja yrity maailman kohtaamisista?

Palvelun tarjoaa
 Google Forms